National Library 56253
Gen.Acquisitions Section
Ottawa,Ont.
K1A 0N4

National Library / Bibliothèque Nationale
18 1980
NEWSPAPER SECTION / SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ESTO 80

Nr. 45 (2680) XXIX aastakäik

Neljapäeval, 12. juunil 1980 — Thursday, June 12, 1980

Üksiknumbri hind 45 centi

Venelased ostavad endile olümpiasportlasi

Osavõtjatele maksetakse sõidu- ja ülevalpidamise kulud — Olümpiaturistide arv kuivab kiiresti kokku

WASHINGTON — N. Liidu kommunistlik partei, valitsus ja olümpiakomitee teevad suuri pingutusi, et olümpiamängusid hävitavast kokkuvarisemisest päästa. Kui Kanada spordiminister Gerald Regan hiljuti mainis, et N. Liidu esindajad püüavad Kanada sportlastega kontakte võtta ja neid individuaalselt Moskvasse võistlema meelitada, siis nüüd on see aktsioon ilmselt laienenud ja venelased on valmis maksma paljude sportlaste sõidu- ja ülevalpidamise kulud, et mängudele vähegi väärikat ilmet anda ning sportlaste kaudu kahtleval seisukoha asuvaid riike kaasa tõmmata.

Rahvusvahelise Olümpiakomitee liige Prantsusmaa krahv Jean de Beaumont mainis Lausannes, et Moskva on valmis maksma 46 riigi sportlaste sõidu- ja muud kulud olümpiamängudele. Kuna mängudest osavõtuks on registreerinud 86 riiki, siis on N. Liit oma prestiizhi huvides valmis välja maksma poolte osavõtvate riikide sportlaste kulud.

Sealjuures jääb mulje, et venelased ostavad endale raha eest olümpiamängudest osavõtjaid.

Krahv De Beaumont oli pahane, et Rahvusvahelise Olümpiakomitee esimees lord Killanin viis Olümpiakomitee koosoleku Moskvasse, kus see toimub enne mängude avamist. Prantslase arvates oleks see pidanud toimuma erapooletul pinnal Shveitsis. Ta oli siiski veendunud, et Moskvas toimub ainult avakoosolek, kuna koosoleku jatkamine korraldatakse sügisel Lausanne'is.

De Beaumonti väljendustest selgus ühtlasi, et venelased teevad praegu ägedat kihutustööd, et viia 1981. aasta olümpiakongressi, mille asukohaks on määratud Lääne-Saksamaa linn Baden-Baden, kusagile mujale. Kongressi üleviimine on mõeldud Lääne-Saksamaa karistamiseks Moskva olümpiast loobumise pärast.

N. Liidu võimud on sunnitud nüüd ka avalikult tunnistama, et olümpiamängude külastajaid on palju vähem kui seda esialgu kalkuleeriti. Moskva linnapea Vladimir Promõslov mainis ajakirjanikele antud jutuajamisel, et olümpiamängude ajal on oodata Moskvasse 70.000 välisturisti.

See arv on tunduvalt väiksem esialgsetest kalkulatsioonidest, millede kohaselt N. Liitu oodati mängude ajal 300.000 välisturisti.

Praeguste väljavaadete kohaselt saabub Moskvasse ainult väike osa Kanadast, Ühendriikidest, Lääne-Euroopast, Austraaliast ja Jaapanist oodatud turistidest. Kui esialgsete plaanide kohaselt oodati mängudele 30.000 ameerika turisti, siis on nende arv nüüd kokku kuivanud 3000-le. Arvatakse, et venelased täidavad „väliskülaliste" kontingenti oma näo päästmiseks Ida-Saksamaalt, Poolast, Ungarist, Tshehhoslovakkiast ja Bulgaariast bussidel ja lennukitel kiiresti kohale toodud „turistidega".

Atleedid ei pääse omal käel olümpiale

LAUSANNE — Rahvusvaheline Olümpiakomitee oma koosolekul Lausannes asus seisukohale, et atleedid ei saa individuaalselt omal käel osa võtta Moskva olümpiamängudest kui nende asukohamaade olümpiakomiteed mängusid boikoteerivad. Seega on mängudest osavõtuks võimalused võetud kõigil Ühendriikide, Kanada, Lääne-Saksamaa, Jaapani ja paljude teiste maade sportlastel, kes kavatsesid mängudele minna omal algatusel. Venelased on pannud suurt rõhku atleetide mängudele toomiseks individuaalsel alusel, lubades maksta ka nende sõidukulud, kuid nüüd on need võimalused läbi lõigatud.

Pudelite sadu presidendi autole

MIAMI — Möödunud esmaspäeval Miamit külastanud Ühendriikide president Carter võeti kohalike elanike poolt vastu põlastushüüetega ja tema autole visatud tühjade pudelitega. Üks tühi õllepudel tabas presidendi auto katust momendil kui Carter istus sõiduki tahaistmele. President kohtas Miamis kohalike omavalitsuse juhtidega, et arutada äsja Miamis toimunud mustade metsikut demonstratsiooni, mis lõppes põletamistega, purustamistega ja äride paljaks röövimisega. Carter mainis, et mustade demonstratsioonid olid tingitud koha peal valitsevast suurest tööpuudusest ning nende hulgas levinud veendumusest, et neid ei kohelda politsei- ja kohtuvõimude poolt õiglaselt.

Carter kavatseb karistada Clarki

WASHINGTON — Ühendriikide president Jimmy Carter mainis, et ta kavatseb astuda sammusid endise kohtuministri Ramsey Clarki ja tema üheksa kaaslase vastutusele võtmiseks, kes võtsid osa Teheranis toimunud „Ühendriikide kuritegude" konverentsist. Presidendi arvates ülehindab Clark oma osavõttu konverentsist, lootes, et see aitab kaasa pantvangide vabastamisele. Clark vastas presidendi ähvardustele ülbelt, et Ameerika on vaba maa ja Ühendriikide kodanikuna on tal õigus reisida sinna kuhu ta tahab, ja diskuteerida selliseid küsimusi, mida ta soovib. Clark reisis Teherani propagandakonverentsile Iraani valitsuse kulul.

[Balti] Õhtule konvikoivaseks leedulased toonud oma suurepärase välimuse ja maitsva pulm koogi, millest igale osavõtjale jätkus ja mõnele anti veel kojugi kaasa võtmiseks. Pildil moment koogi jagamisest osavõtjaile.
Foto: Vaba Eestlane

Prantsusmaa saab neutronipommi

Sõjalised ringkonnad propageerivad uue relva kasutamisele võtmist

PARIIS — Prantsusmaa jatkab kontroversiaalse relva neutronipommi arendamist, mis surmab inimesed, kuid jätab vigastamata hooned ja materjalid.

Prantsuse sõjaline ringkond propageerib neutronipommi ja president Valery Giscard d'Estaing'i oma partei — Prantsuse Demokraatlik Unioon, on tugevasti toetanud seda seisukohta, mis avaldati juuni alul väljaantud kaitsejõudude valgeis pabereis.

Olukord sarnaneb mõneti Ameerika Ühendriikidega, kuid vastupidi USA presidendile Jimmy Carterile, kes pani selle idee kalevi alla, võib Prantsusmaa selle relva valmistamisele asuda.

Need probleemid kerkisid esile ka Prantsuse kaitseküsimuste diskuteerimise koosolekutel esmajärjekorras.

Viimane poliitiline takistus neutronipommi valmistamiseks eemaldati kui gaullestide partei avaldas oma analüüsi kaitseprobleemide kohta, väites, et kuigi partei pole eriti entusiastlik selle idee rakendamiseks, ei taha ta selle arengut ka blokeerida.

Kõik on nüüd Giscardi teha ja tema peab andma lõplikult rohelise tule edasi minekuks. Tema otsusele vaadatakse üldiselt kui valmiseelse poliitilise efekti saavutamisele.

Giscardi on rängalt kritiseeritud, et ta on olnud liiga pehme Moskva vastu ja et ta läks Varssavisse kohtumisele N. Liidu presidendi Brezhneviga, kes enne seda oli okupeerinud Afganistani.

Neutronipommi valmistamisele asumisega võib Giscard need süüdistused kummutada.

Neutronipomm ei ole sõna otseses mõttes pomm. See on raketiga saadetud vesinikumürsk, mis surmab inimesi ja säilitab keskkonna. See levitab suuremal määral kiirgust, kuid vähem kuumust ja lõhkejõudu, mis hävitab ümbruskonda. Selletõttu peetakse neutronipommi parimaks kaitseks massilise tankirünnaku tõrjel.

Tooröli hinda tõsteti

ALZHIIR — Petroleumi Eksporteerivate Riikide Organisatsiooni liikmesriigid otsustasid Alzhiiris toimunud konverentsil tõsta tooröli hinda alates 1. juulist 32 dollarile vaadilt. Õli läheb seega 2 dollari võrra vaadilt kallimaks. Otsusega ei ühinenud maailma suurim õli eksportija Saudi Araabia, kelle esindaja mainis, et maailmaturg ei võimalda praegu õlihinna tõstmist.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Kanada põhiseaduse reformi ootavad suured raskused

Peaministrite ühe-päevane konverents Ottawas

OTTAWA — Ottawas möödunud esmaspäeval toimunud Kanada föderaalvalitsuse peaministri Pierre Trudeau konverents provintsi peaministritega Kanadale uue põhiseaduse koostamiseks lõppes ajatabeli koostamisega töö edukaks jatkamiseks. Samal ajal aga ilmnesid mitmesugused provintside ja keskvalitsuse vahel esinevad lahkhelid, mis võivad uue põhiseaduse koostamist ja Kanada ühtsuse säilitamist takistada.

Provintside ja föderaalvalitsuse peaministrid jõudsid kokkuleppele, et suvekuudel tehakse ettevalmistusi eeloleval sügisel toimuvaks neli päeva kestvaks peaministrite konverentsiks.

See konverents algaks 8. septembril ja seal tuleksid arutusele uue põhiseaduse koostamisega esile kerkivad detailid.

Peaminister Trudeau mainis, et kui peaministrite vahelised nõupidamised vajalikke tulemusi ei anna, siis on keskvalitsus sunnitud korraldama rahvahääletuse, et avaldada uue põhiseaduse rajamiseks vajalikku survet. Provintside peaministrid ei olnud ilmselt rahul peaminister Trudeau põhiliste ettepanekutega, mis tuleksid uues põhiseaduses fikseerimisele. Nii näiteks nõudis Quebeci peaminister Levesque, et uues põhiseaduses ettenähtud õiguste hulgas peab Quebecile olema garanteeritud õigus Kanadast lahku löömiseks.

Alberta peaminister Lougheed kinnitas, et põhiseaduse reformist ei tule midagi välja nii kaua kui Ottawa ja Alberta ei lepi kokku õli uue hinna suhtes.

Newfondlandi peaminister Peckford omalt poolt kinnitas, et ta ei saa järele anda kahes või kolmes küsimuses, millede all tuleb mõista provintsi rannikuvetes asuvaid maapõuevarasid ja kalastamisõigust.

Ontario peaminister Davis arvas, et konverents lõppes siiski positiivsete tulemustega ning ta lubas anda oma täieliku toetuse uue põhiseaduse kujundamiseks.

Trudeau ootab septembrini

OTTAWA — Kanada peaminister Pierre Trudeau mainis parlamendis, et kui provintside peaministrid Kanadale uue põhiseaduse koostamiseks eelolevaks septembriks edusamme ei saavuta, siis on föderaalvalitsus sunnitud vajalike muudatuste tegemiseks tegutsema omal käel. Peaminister mainis, et parlamenti ootavad sel juhul suured ja vastutusrikkad ülesanded kuid ta jättis mainimata, milliseid samme föderaalvalitsus ja parlament uue põhiseaduse koostamise ummikust päästmiseks rakendaksid.

Ameerika teravili tuleb „vene uudismaadelt"

MOSKVA — Vene propagandamehed on leidnud uue võtte nõukogude põllumajanduse ülistamiseks ja ülesküitmiseks. Teatavasti peavad Ühendriigid kinni oma lepingust ja saadavad N. Liitu lubatud teraviljakoguse 8 miljonit tonni aastas, kuid nüüd laseb vene propaganda välja paista, et see teravili ei tule Ameerikast vaid hoopis nõukogude oma „uudismaadelt". Ühendriikide põllumajanduse kohta mainitakse, et see on kokkuvarisemise lävel.

Kesk-Ida rahuläbirääkimiste uus start

WASHINGTON — Ühendriikide president Carter pööras Egiptuse ja Iisraeli valitsuse poole poolelijäänud rahuläbirääkimiste jatkamiseks. Ettepaneku tegemisel kritiseeris välisminister Muskie võrdlemisi teravas sõnastuses Iisraeli valitsust, kes toetab uute juutide asunduste rajamist Iisraeli okupatsiooni alla kuuluvatel Jordani jõe läänekalda aladel. Iisraeli ja Egiptuse valitsused aktsepteerisid Washingtoni ettepaneku ning läbirääkimised algavad 22. või 29. juunil.

Kommunistid kaotasid Itaalias

ROOM — Itaalias toimunud omavalitsuse valimistel olid suuremateks kaotajateks kommunistid kuna kristlik-demokraatlik partei võitis juurde hääli. Viimased omavalitsuse valimised korraldati Itaalias 1975. aastal, mil kommunistid saavutasid valimiskastide juures ootamatult suure menu.

Pärast seda kui 90 protsenti häältest olid loetud, olid 36,8 protsenti hääletajatest andnud oma hääled kristlik-demokraatidele, kuna kommunistid pidid leppima 31,7 protsendiga.

Võrdluseks olgu mainitud, et 1975. aastal said kristlik-demokraadid 35,3 ja kommunistid 33,? protsenti äraantud häältest.

Kolmandale kohale jäid sotsialistid, kes oma 12,6 protsendiga on umbes samal tasemel kui viis aastat tagasi.

Kommunistid lootsid, et suure seljataguse omandamine omavalitsuse valimistel annab neile võimaluse kristlik-demokraatliku partei valitsusele surve avaldamiseks ja peaminister Francesco Cossiga valitsuse kukutamiseks. Valimiste tulemused aga hoopis vastupidiselt kindlustavad kristlik-demokraatliku valitsuse positsioone.

Kommunistid kaotasid hääli peamiselt Itaalia lõunapiirkondades, kuid säilitasid riigi kesk- ja põhjaosas oma senised positsioonid. Itaalia kahekümnest omavalitsuse piirkonnast kuuluvad kuus kommunistide-sotsialistide kontrolli alla, muu hulgas ka sellised suurlinnad nagu Milaano, Tornio, Veneetsia, Naapoli ja Rooma.

TALLINN FESTIVAL 80

PIDUSTUSED
18.—21. JUUNIL
TORONTO EESTI MAJAS

HELLETAJAD, rahvatantsu rühmad KUNGLA ja KANDALI, KALEV ESTIENNE, POSITIIVSED MEHED, KÜLAPOISID, õed LINDAUD, ANDRES RAUDSEPP, maleturniir ja laskmine
Igal õhtul tants KAJA orkestri saatel
MISS ESTO '80, Kanada
Päänsmed—Festivali rinnamärgid $3.00 eelmüügil ja $4.00 koha peal. Pääsmed saadaval Eesti Abistamiskomitees Toronto Eesti Majas. Informatsioon telefonil 445-5520.

ESTO-80 TEATER

ESTO-80 piletid

saadaval Toronto Eesti Majas esmaspäeviti kohvikus ja neljapäeviti klassiruumis nr. 11 kella 6.30—8.30 või aadressil: J. Ramjalg, 27 Graystone Gardens, Toronto.

ESTO-80 T-särgid

Täiskasvanutele $6.50, lastele $5.50 saadaval Eesti Abistamiskomitee äris.

Ühine bussisõit maailmalaagri külastamiseks

väljub Stokholmist 5. juulil, tagasisõit 6. juulil. Hind 92 dollarit (ööbimine hotellis sisse arvatud). Registreerida T. Lawson Travel, tel. 977-3000

SIHTASUTUS
EESTI PÄEVAD KANADAS

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $35.—, poolaastas $19.50 ja veerandaastas $10.50, kiripostiga aastas $56.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—. Kiripostiga USA-s: aastas $61.—, poolaastas $32.50 ja veerandaastas $17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $72.—, poolaastas $36.— ja veerandaastas $19.—.

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 45 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

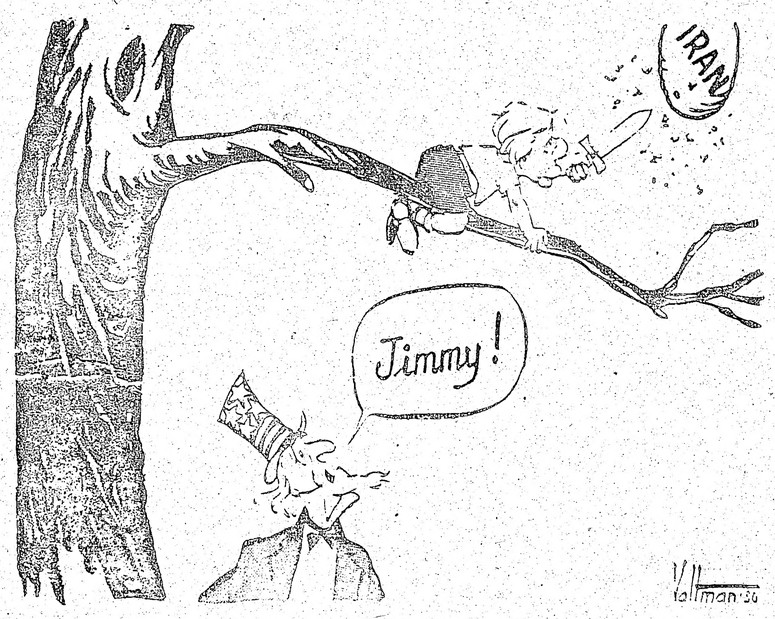

Kommentaarid

Ühendriikide ajaleht „The Inquirer" on avaldanud oma veergudel artikli, et Ühendriikide Kesk Luureagentuur ostab maailmaturul üles relvi ja varustab Afganistani partisane nende relvadega. Ajaleht teab kinnitada, et ameeriklased ostavad salaja kokku vene, saksa, belgia ja iisraeli relvi ning toimetavad need saladuse katte all partisanidele.

See teade on tekitanud Ühendriikide avalikkuses teatud määral furoori, kuna sealne valitsus on alati vältinud kommenteerimast väiteid, et Afganistani partisanid saavad abi ameeriklastelt. Seevastu on N. Liidu propagandaorganid pidevalt atakeerinud Ühendriike ja süüdistanud neid relvade ja muu abi andmises Afganistani vabadusvõitlejatele.

Kogu see asi tundub kõik väga kummalisena. Esmajärjekorras tuleks küsida, mis põhjusel avaldab üks Ühendriikide ajaleht oma veergudel sellist tõestamata informatsiooni, mis paneb vene propagandaveski tiivad veelgi kiiremini pöörlema. Kas ameerika ajakirjanikel tõesti puudub igasugune taktitunne ja riiklik mõtlemine, et iga sensatsiooniline teade kasutatakse koheselt ära ühest küljest lugejate ligi meelitamiseks, kuid teisest küljest ka rahvale puru silma puistamiseks ning oma riigi huvide ja valitsuse kahjustamiseks?

Teiseks lasevad paljud ameeriklased ja sealne ajakirjandus sageli välja paista nagu oleks relvade andmine oma vabaduse eest võitlevatele afgaanidele mingisugune kuritegu ja ning afgaanide abistamise asemel tuleks silmad nende hädа puhul kõrvale pöörata või hoopis kinni pigistada. Arvatakse, et hädaliste ja vabadusvõitlejate abistamine rikub rahvusvaheliselt Ühendriikide head nime ning afgaanide abistamist võivad venelased oma propagandas ameeriklaste kahjustamiseks ära kasutada.

See on muidugi väga imelik ja ebaloogiline mõtlemisviis, kuid kahjuks on see üldiselt läbi löönud ja peaaegu kõikjal läänemaailmas alandlikult omaks võetud. Normaalse mõistuse seisukohalt võttes ei saa kuidagi aru, kuidas üks riik võib teist riiki suure armeega tankide ja lennuväe toetasel sisse tungida ja seal oma käe järele valitsuse moodustada, kuna teine riik ei tohi okupatsiooni all kannatajatele mingit abi anda.

Selline arusaamatu olukord ei esine mitte ainult Afganistanis, vaid ka paljudes kohtades mujal, kuhu on ulatunud venelaste, nende palgasõdurite ja agentide käsi. Viimasel ajal on N. Liidus väljakoolitatud ja relvastatud agendid energiliselt tegevusesse asunud Lõuna-Aafrikas, kuna see maa moodustab tugevama antikommunistliku kantsi Aafrikas ja see on vaja nii kiiresti kui võimalik tasalülitada. Seda tasalülitamisprotsessi toetavad jõudumööda ka lääneriigid, kes on pannud Lõuna-Aafrika valitsuse omamoodi „kirikuvande" alla. Lõuna-Aafrika valitsus on alati läänemaailma massmeedia põlastavate pilkude märklauaks kuid keegi ei kõnele sellest, et vene relvastatud agendid ja N. Liidu eelväed on asunud juba täite tuuridega tegevusesse Lõuna-Aafrika valitsuse kukutamiseks ja maapõuevaradelt rikkas piirkonnas pusase rezhiimi kehtestamiseks.

Nii need asjad arenevd — alati kõiki rahvusvahelisi sündmusi erimõõtudega mõõtes. Keegi ei võta vaevaks seletada ega selgitada, miks kõikidele N. Liidu rahvusvaheliste õiguste rikkumistele ja vägivallategudele vaadatakse andestavate pilkudega kuna samal ajal iga väiksemigi Ühendriikide eksimus koheselt häbiposti naelutatakse. Ja nendeks naelutajateks on sageli ameeriklased ise oma naiivsuses ja rumaluses.

*

Itaalias on olukord kujunenud selliseks, et keegi ei tea enam, kes on terroristid ja kes on õige mees. Erilise segaduse on tekitanud terrorismi vastase võitluse rindel vahejuhtum, millesse on segatud kristlik-demokraatliku parteisse

(Järg lk. 8)

Kanada tulevik vaekausil

Kui Quebeci elanikkond hiljuti toimunud rahvahääletusel separatistliku Quebeci provintsivalitsuse esimese katse Quebeci lahutamiseks Kanadast kindlalt tagasi lükkas, siis oli separatistide juhil ja Quebeci peaministril Rene Levesque'il õigus kui ta väitis, et pall on nüüd jälle visatud föderalistide kätte. Teiste sõnadega: föderalistidel eesotsas Kanada peaministri Pierre Trudeaugu tuleb nüüd koos teiste provintside juhtidega näidata, et nad on valmis Quebeci provintsi ja prantsuse rahvusgrupi majanduslikke, kultuurilisi ja sotsiaalseid ambitsioone rahuldama ning sellega Kanada ühtsuse säilumise kindlustama.

Kanada peaminister Pierre Trudeaule, kes on tugevamaid tervikliku Kanada säilitamise eest võitlejaid, oli selge, et ta peab kiiresti tegutsema enne kui Quebeci separatistid suudavad oma jõudusid koguda ning föderaalvalitsusele ja teistele provintsidele sõrmega näidates uut lahkulöömise rahvahääletust hakata organiseerima. See oli ka põhjuseks, miks föderaalvalitsuse peaminister Trudeau kutsus kiiresti Ottawasse möödunud esmaspäeval kõigi provintside peaministrid, et panna alust Kanada uue põhiseaduse koostamise protsessile, mis fikseeriks täpselt provintside ja keskvalitsuse vahekorrad ning asendaks ajast-arust jäänud Kanada praeguse põhiseaduse British North America Act'i, mis pealegi vana koloniallajastu pärandina asub Inglismaal sealse parlamendi hoole all.

Möödunud esmaspäevase koosoleku kirjelduse põhjal võib oletada, et see koosolek ei toonud senisesse olukorda põhiliselt midagi uut — see oli rohkem katsesarvede välja ajamiseks ning uute koosolekute ja nõupidamiste kuupäevade määramiseks, kus tuleks juba arutusele uue põhiseaduse detailid ning keskvalitsuse ja provintside vaheliste vahekordade selgitamine, kusjuures loomulikult erilise tähtsuse omab Quebeci küsimus.

Kõigile mõtlevatele ja oma riigi huvisid ja tulevikku silmas pidavatele kanadalastele on selge, et Kanada peab saama lähemas tulevikus uue põhiseaduse, mis surub Kanada poliitilise, majandusliku ja kultuurilise elu teatud kindlatesse raamidesse, luues sellega põhikoe provintsivalitsuse ja keskvalitsuse vahekordadele ning võimaldades koostöölist ja ülesehitavat elu ühtse Kanada raamides. Kuid samal ajal ei ole kahjuks kellegil kindlat vastust ega selget vormelit kuidas seda teha, eriti kui viimasel ajal Kanada tuleviku väljavaateid ei tumesta mitte ainult Quebeci separatistide lahkulöömise kavatsused vaid ka Kanada lääneprovintsid oma nõudmistega provintsi loodusvaradele.

Seni on peetud Kanadale uue põhiseaduse andmiseks mitu keskvalitsuse ja provintsivalitsuste peaministrite konverentsi, kuid kõik need on lõppenud ühise keele puudumisel ummikusse jooksmisega. Kui eelmistel konverentsidel tähtsamateks küsimusteks on olnud Quebeci ja teiste provintside vahelised vahekorrad ja kaksikkeelsuse küsimus, siis seekord kujunevad eriti tähtsateks ja olulisteks vaielusobjektideks majanduslikud probleemid, eriti provintside territooriumidel asuvad loodusvarad, mis provintside arvates kuuluvad ainult provintsile ja selle elanikkonnale ja mitte kogu Kanadale ja selle rahvale nagu seda arvab keskvalitsus. Selles küsimuses on loota uue põhiseaduse koostamisel suurt piikidemurdmist lääneprovintsidega, eriti Albertaga, kus asuvad Kanada õlirikkused.

Praeguse üldise tendentsi kohaselt taotleb keskvalitsus eesotsas peaminister Trudeauga keskvalitsuse võimupiiride suurendamist, mis oleks väga oluline Kanada tuleviku kujundamisel ja ühtluse säilitamisel, kuna provintsivalitsused pooldavad senisest veelgi lahtisemat föderatsiooni, mõnede poliitikute arvates isegi sellist süsteemi, kus keskvalitsus oleks ainult mingisuguseks asjaajamise agentuuriks. See oleks tegelikult Kanada lagunemisprotsessile kaasa aitamine kuna Kanada kujutab endast praegu nagu-nii väga lõdvalt seotud föderatsiooni, kus iga provints elab omaette elu ning paljud Kanada elanikud tunnevad endid rohkem albertalastena ja quebeclastena kui kanadalastena.

Üheks suuremaks probleemiks Kanada kokkuliitmisel ühtseks tervikuks on, et kahtlemata Kanada ei ole ühtne rahvusriik oma üldiste rahvuslike traditsioonidega ning ühiste kannatuste ja võitluste sõelast läbi käinud ajalooga. Inglaste ja prantslaste vahelised vanad vaenuvahekorrad mürgitavad pidevalt Kanada õhkkonda ning on suureks takistuseks ühise keele leidmisel. Tundub, et Euroopast peale prantslaste ja inglaste siia saabunud immigrandid ja põgenikud moodustavad praegu ühe tugevama ja tähtsama osa Kanadast ja selle rahvastikust, kuna nendel inimestel ei ole põhjust siin kellegile vaenukinnast visata ega kellegiga tülitseda. Nende inimeste kasutuses ei ole suuri majanduslikke ega poliitilisi positsioone ning neil ei ole raha ega võimu, mille pärast üksteisega kakelda. Kuid kõik need inimesed tahavad olla head kanadalased, nad tahavad selleks kaasa aidata, et kogu suur Kanada oleks neile kodumaaks, et Kanada õitseks, kasvaks ja elaks nagu see on kohane ühele suurele, rikkale ja õnnelikule maale.

Ottawas toimunud konverentsiga on algatus selle unistuse rakendamiseks tehtud. Meil jääb ainult loota, et see õnnestuks kuigi Kanadat ühendava uue põhiseaduse vastuvõtmiseni on ilmselt veel väga pikk tee käia.

K.A.

„VABA EESTLANE" on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

A. Okas

Punased siniverelised Tallinnas

Kommunistide suured privileegid tervishoiu alal

II

Tervishoiu asutuseks ei loetud Ministrite (varem Rahvakomissaride) Nõukogude Asjade Valitsuse puhkekodu Pirital enne kui märtsist 1951 alates, millal sest sai Eriotstarbelise Haigla Filiaal; suvekuudel oli see ikka edasi puhkekodu, tegelikult ikka enamsoodustatud eriotstarbeks . . .

Stalini surmaaastal 1953 oli „eriotstarbeline süsteem" enamvähem väljaarendatud ja koosnes:

1. Eriotstarbelisest Haiglast koos polikliinikuga ja Pirita filiaaliga;
2. Isemajandavast Hambaproteeside Töökojast Eriotstarbelise Haigla juures;
3. Eriotstarbelisest Tuberkuloosisanatooriumist (Kosel).

Viimane anti Tervishoiuministeeriumi otsealluvusse 1. I. 1954. a. Tallinnna Vabariikliku Kopsutuberkuloosi Sanatooriumina.

Tuberkuloosi eriotstarbeline „high society" enam ei põdenud — tbc on ju sotsiaalne haigus ja esineb ülemkihtide hulgas harva.

Kaugele arenenud tbc-ga prominendid olid eriotstarbelise raviga Metsakalmistule siiratud; uusi haigestumisi kõrgemas seltskonnas ei esinenud, kuna vene nälg ja korteripuudus oli nende jaoks jäänud kümne aasta ja mitmesaja kilomeetri kaugusse.

Kümme aastat pärast „vabastamist" olid tallinlased juba nii kaugel (— suurt mõju avaldas muidugi kerge julguselaine pärast pealik Jossif Vissarionovitshi surma), et hakkasid näpuga näitama Toompea Raviasutuse Valitsusele, kui mingile Riiütelkonna eriinstitutsioone meenutavale asutusele endisest „seisuste vaheseintega" ajast.

7. XII. 1954. a. valitsus likvideeriti — oh, ei: nimetati ümber ja anti Tervishoiuministeeriumi allusvusse. Sellest peale töötab see siniverelise bolshevikkude eriotstarbeline haigla Tallinna Vabariikliku Neljanda Haigla nime all.

Nimi muutus, asi ise mitte; ka Toompea Raviasutuste Valitsuse kõik varad võttis ministeerium oma hoolde.

Neljanda Valitsuse ülesandeks jäi endiselt TRV ülesanne: „teenida parteiaktiivi ning nõukogude asutuste juhtivaid töötajaid ja nende perekonnaliikmeid". Kui palju neid kokku oli? Kuni 1977. aastani oli neid ENSV „Gotha almanakis" ainult pool kõrgemast „kümnest tuhandest", pärast seda, kui sovhoosidirektorid ja agronoomid, mõned tehaste ja vabrikute juhid jm. kataloogi juurde võeti, on „kõrgem 10.000" täis. (Täpsemalt: 1979. a. oli see arv 9500).

Mida niisugune IV Valitsuse Haigla oma valitud patsientidele pakub? Väikesi, mugavaid palateid, teenindust ette ja taha, kõige moodsamaid diagnostika ja raviaparatuuri, arstimeid mida tavalistes haiglates ei nähta ega teatagi . . . Päevane toiduraha ühele niisugusele „neljanda" haigele on poolteist korda suurem kui tavalises haiglas. Teenindavale personalile makstakse vastutusrikka töö eest kõrgemat palka kui teistes pööbli-haiglates (juurdearvestatav protsent on samasugune kui hullumajades).

Enesest lugupidavad arstid ja õed Neljanda Valitsuse haiglasse heameelega tööle ei lähe.

Patsientuur — siniverestunud endised turakad, olevat väga nõudlikud ja kapriissed.

Nimetamisväärselt häid arste ei kuuldu Neljanda Valitsuse teenistuses olevat. Minister A. Goldbergi ajal olid IV ehk parteihaigla „kaadrid" mobiliseeritud enamasti suure vennasrahva „kontingendist", mille tõttu ravitase oli üsnagi madal. Minister A. Rätsep olevat palju pingutanud eliidi ravimise taseme tõstmiseks. Kuna aga kõnesolev tervishoiusüsteemi sektor on „põrandaalune", siis pole selle kohta värsket informatsiooni saada kerge. On olemas ainult satiirilise folkloori andmeid.

Ühes TPI Linna ja töökollektiivi sotsiaalse arengu juhtimise laboratooriumi väljaandes (see on poolsalajane „ametialaseks kasutamiseks") väidetakse, et viimastel aastatel (1975—77) pole tallinlased haiglakohti juurde saanud.

Tallinnas oli 1977. a. iga 1000 elaniku kohta tegelikult 9,3 haiglavoodi kohta. See rahuldab vajadust ainult 35—50% ulatuses. Haiglad paiknevad 57-es hoones, millest ainult viis on rahuldavad.

Neljandast Haiglast öeldakse samas„ et „selle patsiendid ei moodusta linnarahvast olulist osa" ja haigla ei piirdu tallinlastest patsientuuriga. IV Haigla uue, moodsa hoone ehitus kestis lühikest aega ja on juba mitu aastat kasutusel koos endiste Diakonissi haigla vanade hoonetega. Seal on ruumi laialt, samal ajal kui Vabariiklik Haigla (endine Keskhaigla või veel endisem Priihospital) on remondis ja Tõnismäe Haigla ruumidesse rajatakse „Seppo Instituuti".

IV Haigla ei võta osa ülelinnalistest valvetest, mis lasuvad teistel väga ülekoormatud haiglatel. Öövalveid ei saa IV Haiglas läbi viia põhjusel, et haigete statsioneerimisel kasutatakse lifti, mille mootoriurin ja ustekolksumine kõrgpatsientide und häirivat.

Tallinna Kiirabi Haiglat hakati ehitama neli aastat varem kui IV Haigla uut „korpust" ja nüüd, kui viimane juba paar aastat „ekspluatatsioonis" on olnud, kestab Kiirabi Haigla hoonete ehitamine juba üle kümne aasta ikka veel.

Seiles ei näe Eesti „juhtiv" klass vähematki paha: võideldes töörahva õnneliku tuleviku eest tuleb „eestvõitlejaile" enesele kindlustada mugav ja õnnelik olevik.

Kuna partei tahe on rahva tahe, siis on rahvas 63 aastaga õppinud tahtma, et partei oma õnneliku oleviku säilitada suudaks ikka edasi tema, s.o. rahva tuleviku eest võideldes.

Partei all on, sama tahtekooskõla loosungit silmas pidades, mõeldud „aktiivi ja juhtkonda", mis Eesti NSV poolteisest miljonist elanikust „haarab" ainult 9500 pead, s.o. 0,64%. Meie „punaste füürerite" eneste statistika järele oli neetud paruneid „ainult" 4%!

Võidakse öelda, et balti aadel oli võõrast rahvusest — aga nüüd on meil omast soost eesti punane aadel.

Aga pole mingi uudis öelda, et see eesti punast tõugu kari koosneb vähemasti 50% ulatuses — tõutunnusteta iivaneist. Ometi on ilmne, et 0,6% on tüki maad pisem klikk kui 4%, mis tähendab praeguste kurjanate üldarv on ligi seitse korda väiksem kui toona, aga kurnamine ise seitse korda ägedam.

Kõigi siin tsiteeritud ja refereeritud faktide dokumentaalne alusmaterjal on osundatud väikeseks „ametialaliseks kasutamiseks" määratud, detsembris 1975. a. trükki antud ja 200 eks. trükitud raamatus „ENSV tervishoiuasutused aastail 1940—1960", OKRA (= Oktoobrirevolutsiooni keskarhiivi) väljaandes, mille toimetas V. Kuru ja koostasid E. Kippar ning T. Juhkam.

Lisaandmeid on võetud eelmainitud TPI Laboratooriumi uurimusest „Tallinna tervishoiusüsteem. Seisund, ressursid, resultatiivsus", mille 128 leheküljelise käsikirja on Tallinnas 1979. a. koostanud M. Pavelson.

Balti arhiiv 1979

1979 deponeeris Balti Arhiiv riigiarhiivi August Koerni arhiivi, korda on seatud Eesti Teadusliku Instituudi, Ilmar Arensi ja Georg Veemi arhiivid. Jätkub Tõnis Kinti ja Karl Ristikivi arhiivi korrastamine, sama toimub mõningate Lundi organisatsioonide arhiividega.

Balti Arhiivile on üle antud Juhan Aaviku, Karl Liivoja ja Henno Lenderi arhiivid, samuti Elmar Pettai helilint vabariigiaegsest kalandusest. Läbirääkimisi arhiivide üleandmise üle on peetud mitmete isikute ja organisatsioonidega.

A-st 1973 on teostatud oma väljaandeid, muuhulgas „Jakob Hurda perekondlik kirjavahetus 1866—1917", millest on ilmunud kaks köidet, kolmas ilmub 1980. On täiendatud arhiivi raamatukogu ja väiketrükiste osakonda, samuti ajakirjanduse arhiivi. Rida haruldasi raamatuid on kopeeritud, et teha neid kättesaadavaks uurijatele.

On levitatud Balti Arhiivi esimehe Aga Pärteli poolt kirjutatud broshüüri „Juhtnööre arhiivide korrastamiseks", mis sisaldab praktilisi näpunäiteid.

Balti Arhiivil on olnud kontakt Riigiarhiiviga, balti arhiividega Austraarias, USA-s ja Kanadas, on vahetatud arhivaale ja arhiiveid sisukirjeldusi.

Ikka enam uurijaid pöördub Baltikumi küsimustes Balti Arhiivi poole.

Küsimusi esitatakse nii Rootsist kui välismaalt, Balti Arhiiv katsub uurijaid võimaluste järgi aidata.

Majanduslike probleemide lahendamiseks on Balti Arhiiv olnud kontaktis Invandrarverketiga ja teiste ametiasutustega.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

14. ja 15. juunil dr. A. Peters, tel. 243-0700.

21. ja 22. juunil dr. J. Marley, tel. 921-7777.

KOIKIDEKS
KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja
653-7816

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

kuulv peaminister Francesco Cossiga ja sama partei endine abipresident Carlo Donat-Cattin.

Peaministrit süüdistati selles, et ta hoiatas Carlo Donat-Cattinit politseivõimude eest, kes kavatsesid Donat-Cattini poega Marcot arreteerida. Kuid Donat-Cattin oli tuntud ägeda kommunistide vastasena, siis Marco kuulus marksistliku terroristide organisatsiooni Prima Linea (Eesliin) liikmete koosseisu. Selle hoiatuse tulemusena kadus Marco põranda alla ja parlamendi komisjon asus peaministri poolt antud hoiatuse põhjust uurima.

Carlo Donat-Cattini poja lugu näitab kuivõrd segipaisatud on praegune Itaalia ühiskond ja kuidas terroristlikud ja kommunistlikud elemendid on imbunud Itaalia silmapaistvate perekondade ridadesse. Donat-Cattin kinnitas parlamendi komisjonis, et ta võib esitada nimekirja 41 itaalia perekonna kohta, kellede pojad on samasugused anarhistid nagu tema poeg Marco. Donat-Cattin jättis oma nimekirja avaldamata, kuid Itaalias ei ole see enam mingi saladus, et paljude silmapaistvate kristlik-demokraatliku partei poliitikute pojad-tütred tegutsevad aktiivselt pahempoolsetes riigivastastes organisatsioonides.

Kristlik-demokraatliku partei liiderite võsude leidmine terroristide „perekonnaalbumist" on vesi kommunistide veskile, kes võivad nüüd näpuga näidata kristlik-demokraatidele ja süüdistada nende järeltulejaid maksva demokraatliku korra õõnestamiseks ja terrorismis. See omamoodi kaos ja segadus on kaasa toonud ka olukorra, kus kommunistid nõuavad ägedalt karmi „seaduse ja korra" poliitika rakendamist, kus salapolitseile on antud suured võimupiirid. Kommunistid jätavad muidugi ütlemata, et see uus politseiaparatuur peaks siis kuuluma kommunistide kontrolli alla. Selgituseks olgu mainitud, et Itaalias eksisteeris varem selline politseivõim, kuid see likvideeriti kommunistide nõudmisel, kuna neude arvates oli sinna sisse pugenud suurel arvul neofashiste.

Itaalia praegusele poliitilisele süsteemile on suureks ohuks ühiskondlike ja riiklike institutsioonide lõhenemine paljudeks üksteisega vastuolus olevateks fraktsioonideks. Kui poliitiliste parteide piirjooned on sageli ähmased ja segased, siis veelgi suuremad probleemid esinevad näiteks ametiühingutes, kus tegutsevad katoliiklaste, sotsialistide ja kommunistide föderatsioonid. Politseinikel on omakorda kaks ametiühingut. Riigi teenistuses olevad juristid — kohtunikud, prokurörid ja kohtuuurijad (ligemale 6000 põhjalikult treenitud juristi) — jagunevad kolme gruppi — kesk-, vasak- ja pahempoolseteks organisatsioonideks. Omakorda mitmesse gruppi on jagatud ka ülikoolide õppejõud ja üliõpilased, kusjuures pahempoolsed kuuluvad suurel arvul kommunistlikusse parteisse.

On arusaadav, et terroristid kasutavad maksimaalselt ära sellist segast ja mitmeotsaga mängu ja suurendavad oma terroriaktsioonidega seniseid lõhesid. Ja paranemist ei ole kahjuks niipea näha, mitte varem kui mõni tugev käsi praeguse kaose ja kõdunemisprotsessi karmide võtetega likvideerib.

AMI

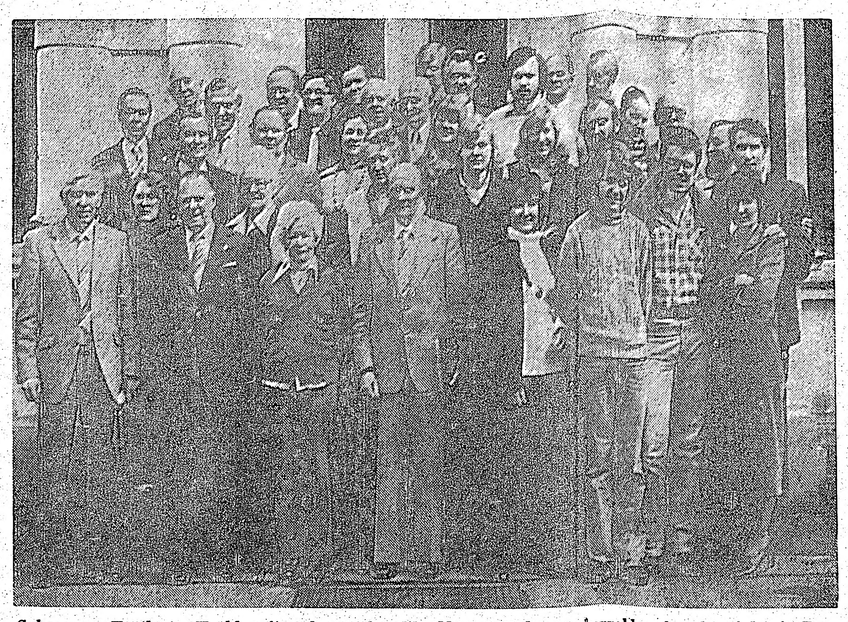

Saksamaa Eestlaste Keskkomitee koos Skautlike Noorte Malevaga korraldas Annabergi lossis Bonn-Bad Godesbergis rahvuskultuuri tööpäevad, millest osa võtsid juhtivad rahvuslikud, tantsu- ja laulukoori tegelased ning noortemalev. Pildil nõupidamisest osavõtjad.

Suur tähelepanu Artistic Woodwork Co. seminarile

J. Vihma raamiliistu kujunduse uuemad tulemused

Möödunud nädalalõpul toimus Torontos Constellation Hotelli ruumides eestlaste pildiraamitööstuse Artistic Woodwork Co. igakevadine seminar. See, tööstuse poolt korraldatud igaaastane üritus on iga aastaga rohkem tähelepanu leidnud ja tänavusest kahepäevasest seminarist võttis osa umbes 2000 Kanada ja USA raamimisettevõtete ja galeriide esindajat.

Igal aastal on Artistic Woodwork Co. selleks ajaks valmistanud mõnikümmend uut raamiliistu, mida sellega laiemalt tutvustatakse. Tänavuseks seminariks oli ettevõtte raamiliistude kujundaja Johannes Vihma valmistanud 40 uut desaini. J. Vihma on sel alal desainerina tuntud üle P.-Ameerika ja mujalgi maailmas ning seekordki olid osavõtjad esmajoones huvitatud uutest raamiliistudest ja muudest uuendustest pildiraamimise alal.

Küsides kuidas ta võiks iseloomustada praegust suunda raamiliistude kujundamisel, ütles J. Vihma, et seda väljendatakse sõnadega „minevik tulevikus",

ühelt poolt on selles ajaloolised elemendid, mis on antud edasi originaalsena elegantselt ja kvaliteetselt, kuna just selliste järele on praegu nõudmine.

Tutvustades uusi raamiliiste on neis märgata kitsamaks muutumist. J. Vihma seletabki, et praegu on õlimaalide ja sellega koos ka laiade raamide müük tagasi läinud. Praegu on moes graafiliste menetlustega valmistatud tööd, nagu piiratud arvul valmistatud trükised, litugraafia, mis nõuavad kitsamaid raame.

Samuti on märgatavalt enesele koha leidnud fotokunst, mis on tinginud ka Artistic Woodwork Co. juures selliste raamide valmistamise.

J. Vihma räägibki, et pildiraamimine on viimase 10—12 aasta jooksul väga palju muutunud. Üldse on Artistic Woodwork Co. juures ligemale 400 erinevat raamimisliistu, mis peaks rahuldama kõige nõudlikumadki soovijad, pealegi võidakse neist veel uusi kombinatsioone kokku seada. Puitliistude kõrval on

JOHANNES VIHMA

nõutavad ka alumiiniumist valmistatud raamimismaterjal.

Kõik need valikurohkused on muutnud raamimise rikkamaks. Samal ajal on kujutavkunsti juurde koha leidnud fotokunst, graafika aga juurde saanud serigraafia, ka on idamaade kunstilooming enesele kohta leidmas. Kanadas on aga populaarsed eskimode ja indiaanlaste joonistused. Samuti on tekstiilainete käsitööline kunst levinud ja vajab raamimist. Kuigi praegu räägitakse P.-Ameerikas raskusist majanduselus, pole pildiraamimisel tagasiminekut olnud, vist eeldusel, et kes jõuab kunstitöö osta, see leiab võimalust ka selle raamimiseks. Isegi ehtsat 23-karaadilist kulda kasutatakse edasi raamimisliistu katmiseks, ehkki selle hind on väga kõrgele tõusnud.

Kuid leidub neid, kes oma perekonna pilti tahavad just selliselt raamida ja väiksema töö juures ei osutu kõrge hindki ülejõukäivaks.

Igal aastal on üheks osaks seminari programmis olnud raamimisvõistlus. Selleks on valitud töö, mis kõigile osavõtjaile on kätte saadetud. Tänavu oli selleks valitud Norman Rockwelli töö, mida üle saja galerii olid oma oskuse, fantaasia ja ilumeele põhjal raaminud. Need kõik olid erinevad ja näitasid milliseid võimalusi on ühele tööle raamimisega oma nägu anda. Selle juures oli üheks tingimuseks, et raamimisel kasutati Artistic Woodwork Co. poolt valmistatud materjali.

Kui varemail aastail oli erizhürii parima leidmiseks, siis tänavu anti valmisõigus igale osavõtjale.

Kahel päeval oli seminari programmis eriviisiliste raamimistehnikate, mattide lõikamise, vanade raamide restaureerimise, muuseumiraamimise ja mitmete erinüansside demonstratsioone ja seletusi. Kaks pikemat loengut käsitlesid galeriitegevuse paremat organiseerimist ja piiratud arvul tehtud trükiste osa tänapäeva kunstielus; viimaste kohta arvas „Nature's Scene" toimetaja Jack Coles, et need jäävad osaks siinses kunstielus.

Reet Soosaar ja Andres Raudsepp Seedrioru suvekodu juhatajateks

Seedriorul ei tehta ettevalmistusi mitte ainult juubelipidustuseks vaid ka suvekodu avamiseks. 31. mail tulid Seedriorule üle 30 eesti noore, et suvekodu aladel enne suvekodu alustamist korrastustöid läbi viia. Niideti muruväljakuid, värviti basseini sildasid ja vabaõhuteatri pinke. Väikelastele ehitati mängimiseks uued liivakastid ja anti uus ja rõõmus ilme „mudilaste majale". Tööde läbiviimiseks andsid eriti suure panuse Kitcheneri noored.

Nüüd on selgunud, et Seedrioru suvekodu juhatajateks tulevad Reet Soosaar Ühendriikidest ja Andres Raudsepp Torontost. Reet Soosaar on aastaid töötanud noortega ja tundnud huvi meie noorsoo kasvatamise vastu. 14-aastaselt oli ta Ühendriikides kõige noorem eesti täienduskooli õpetaja. Ta on töötanud energiliselt ka gaidiliikluses ning oli üks neist, kes rajas Bostonis neli aastat tagasi eesti täienduskooli. Metsaülikoolis on ta olnud üks keelegrupi juhte.

Andres Raudsepp on Lõuna-Ontario keskustes üldiselt tuntud muusikamees ja eesti ürituste orga-isaator. 1974. aastal oli ta Seedrioru suvekodu juhataja. Ta on aktiivselt tegutsenud Eesti Päevade organiseerimisel, Metsaülikoolis ja Karavani Tallinna paviljonis. Perenaiseks suvekodus on Waterloos elav Silvia Ahermäe, kes on kokana tegutsenud ka Metsaülikoolis.

Laager avab väravad kõikidele eesti noortele (4—15 a.) 6. juulil ja kestab neli nädalat kuni 3. augustini, väikelastele on mõeldud esimesed kaks nädalat. Registreemimise tähtpäeva on pikendatud kuni 20. juunini. Sellest tähtpäevast palutakse kinni hoida, et organiseerimistöid kava kohaselt lõpetada. Registreerimislehti võib saada Hillar Amolins'ilt, 135 Isabella St., nr. 703, Toronto, Ontario M4Y 1P4.

Seedrioru seedrimetsad ja puhas õhk ootavad noori avasüli. Tulge ja leidke häid mälestusi ja uuendage oma sõprussidemid siinse „Grand Riveri" kaldal.

ESTO-80 maleturniir

ESTO-80 maleturniir toimub Stokholmis esmaspäeval, 7. ja teisipäeval, 8. juulil kell 9—17-ni. Koht Maria Hissea, Bellmansg. 2. Osavõtumaks kr. 25. Registreerimine hiljemalt 15. juuniks, samuti lähem informatsioon aadressil Peter Haldna, Malmskillnadsg. 41 111 38 Stokholm. Kõik malehuvilised teretulnud.

Vajatakse
KÜLASTAJAT
paariks tunniks päevas, 2 või 3 korda nädalas Riverdale Hospital'i
Helistada 221-2433

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

GM
REIN KOPPEL
CHEVROLET-OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

Jõekääru suvekodu ootab lapsi

Registreerimise viimaseks tähtpäevaks 15. juuni

Kahtlemata on paljude mõtted seotud eeloleval suvel toimuvate Eesti Päevadega Stokholmis, kuid mõeldes pidupäevadele ei saa meie unustusse jätta argipäevi koos oma murede ja rõõmudega. Nii alustas T.E. Naisseltsi juhatus juba varakevadel Jõekääru suvekodu ettevalmistustöödega, et kà eeloleval suvel võimaldada eesti keelt kõnelevatele noortele suvepuhkuse veetmist Jõekäärul.

Nagu varemalt teatatud, on lapsi võimalik registreerida suvekodusse kuni 15. juunini. Tähtis on õigeaegne registreerimine, sest hilisemaid soovijaid saame vastu võtta ainult siis, kui ruum seda võimaldab. Registreerimisi võtavad vastu Helje Valter, telefon 491-6493 ja Reet Roos telefon 481-9186. Kirjalikult pöörduda Helje Valteri poole aadressil: 31 Wishing Well Dr. Agincourt M1T 1M9.

T.E. Naisseltsi Jõekääru Laste Suvekodu alustab tegevust 20. juulil ja kestab 16. augustini, seega ainult neli nädalat.

Eeloleval tegevushooajal on suvekodu juhatajateks Martin Jõgi ja Jaan Veenpere.

Kasvatajateks ja abikasvatajateks on isikud, kelledel pikamaajalised kogemused noorte kasvatamisel ja juhtimisel. Juba aastaid on noortesõber Endel Rubergi ülesandeks olnud kunsti ja laskespordi õpetamine. Oma rikkalikke oskusi käsitöö alal õpetab Susanne Kolga. Noorte tervisliku heaolu eest hoolitseb Reet Roos. Suvekodu perenaiseks on Maimu Varik.

Nagu varematel aastatel, algasid juba varakult tööd suvekodu hoonete ja ümbruse korrastamiseks.

Noortesõprade ettevõttel ehitati uus rippuv silda ja teostatakse metsakiriku ümberehitus.

Talgutööde korras tehti parandusi tarede juures, lõigati küttepuid ja viidi läbi puhastustööd peamaja juures.

Olenevalt pikast nädalalõpust ja Seedrioru pidustustest otsustati teised talgud pidada nädal aega varem, seega 21. ja 22. juunil, mitte 28. ja 29. juunil nagu varemalt teatatud!

Talgulistel palutakse koguneda kell 9 hommikul söögisaali juurde. Kaasa võtta reha, kirves, labidas ja puutöö tegijail vastavad tööriistad.

Loodame lastevanemate ja noortesõprade abile talgutööde läbiviimisel.

T.E. NAISSELTSI
JUHATUS

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$35.—	$38.—
Poolaastas	$19.50	$21.—
Veerandaastas	$10.50	$11.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$56.—	$61.—
Poolaastas	$30.50	$32.50
Veerandaastas	$16.—	$17.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $72.—, poolaastas $36.—, veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 45 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada
Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ---" ---
19 . Tellimise katteks lisan $ ----- siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi -----
Aadress -----

FINN HOME BAKERY & DELICATESSEN

281 DANFORTH AVE. Tel. 463-3331

Soome pagarisaadused — kardemonisaiad, struudelid, soome tordid, küpsised. Lihapirukad.

Soome rukkileib

EUROOPAMAITSELISED JUUSTUD, KALAKONSERVID, DELIKATESSID

Ari lahtioleku-ajad: teisip., kolmap., neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 8.30—2. Esmasp. suletud.

GARDENIA

FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1498

VABA EESTLASE TALITUSES müügil
stereo heliplaat

INGEMAR KORJUS bass-bariton

CHARLES KIPPER — klaverisaade

Metsateel (A. Kapp), Ennemuiste (M. Saar), Üks suu (M. Saar), Muremaa (R. Päts), Laul sõnajala õiest (T. Vettik), Sind tervitame kuldapäike (A. Karindi) ja Rändaja õhtulaul (J. Tall) ja rahvalaule: K. Raidi seades — Laulu mõju, Kui ma hakkan laulemaie, Ära viies ja Kivikasukas, L. Virkhausi seades — Kus on kus on kurva kodu, V. Kappi seades — Linakatkuja ja J. Zelgeri seades — Kanneldajast vend.

Hind $9.50 pluss postikulu $1.—

ILMUS

EDUARD RÜGA, graafik ja maalija

Toimetanud ENDEL KÕKS, ERIC PEHAP ja ARNO VIHALEMM

Monograafia „Pallase" kunstikooli lõpetanud kunstnik Eduard Rüga õpinguist ja tööst, kelle elutöö vaatluse kõrval tuuakse esile ka kunstikool „Pallas" õppeasutusena ja eesti kunstnike ettevalmistajana. Raamat on kerge ja huvitav lugeda ka laiemale lugejaskonnale.

Hind $10.00 (postiga tellimisel lisada 50c)

SAADAVAL VABA EESTLASE TALITUSES

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluotsa „Eestlaste lepingud võõrastega XIII sajandil"	2.10
Uku Maasing „Udu Toomela jõelt"	5.25
„ „ „Piiridele Pyydes"	4.20
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	6.30
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	4.30
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	2.70
V. Salo — Riik ja kirikud	2.70
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks H. Stahli sulest aastal 1637)	2.70
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	2.70
H. Salu — Eesti vanem kirjandus	2.70
Blaise Pascal — Mõtted	2.10
Antonio Possevino — Kiri Mantova hertsoginnale	2.10
Arno Vihalemma — Kunstnik eesti kirjanduses	2.10
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.40

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS

Annetused ja testamendipärandused on tulumaksuvabad. Annetaja soovid täidetakse.

958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

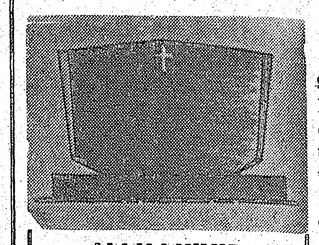

HAUAKIVID

Eesti ettevõte

YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St., Toronto, Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

Ajalooline auk eesti kultuurielus

Prof. Rein Taagepera vaatles omapärast ajajärku sõjajärgses Eestis

Tartu Instituudil ja Metsaülikoolil on hea tava kasutada Torontost läbi sõitvaid eesti teadlasi loenguõhtute pidamiseks. Möödunud esmaspäeval oli Torontos prof. Rein Taagepera, kes saabus siia Washingtonis peetud 7. Balti uurimuste konverentsilt. R. Taagepera loengu pealkirjaks oli „Ajaloolisest august eesti kultuuriloos 1948—55".

Loenguõhtu avas Tartu Instituudi sekretär dr. E. Aruja, misjärel prof. Taagepera alustas õhtut deklameerides seda aega iseloomustava Hando Runneli luuletusega „Kuri mets".

Ta selgitas ajaloolise augu mõistet, mis oli ajajärguks, mil eesti kultuuri alal midagi ei toimunud.

See oli Stalini aja viimane raskeim periood, kus oma elu eest värisesid ka eesti kommunistlikud kirjanikud. Looming oli täielikult seisma jäänud nii, et ühel aastal ilmus ainult üks ligemale paarisaja leheküljeline raamat. See aeg oli nii tühi, et nagu ajaloost oleks välja lõgatud neid aastaid puudutavad leheküljed. Oluliselt tähendas see, et tõmmati maha sõjajärgsete aastate tulemused, mil ometi oli mõnesuguseid loomingu-võimalusi. Aeg 1948—55 aga oli tühemik.

Oma osa mängis loova kaadri laialipaiskumine sõjakeerises.

Kuid selle ajaloolise augu olemasolu nentimine on eesti kommunistidele valus ja nad püüavad leida igasuguseid seletusi ajajärgule pehmendava ilme andmiseks või sellest üle libisemiseks.

Prof. Taagepera on koostanud graafiku eesti kirjanduslikest töödest sajandi algusest 1970. aastani kodumaal ilmunud E. Nirgi „Estonian Literature" põhjal. Sellest selgub, et eesti kirjanduse tippajaks oli Eesti iseseisvuse lõpuaastad. N. Liidu okupatsiooni tulekuga langes eesti kirjanduse ilmumine maailmasõja aegsele tasemele, kus ta peatus ka saksa okupatsiooni ajal. 1947. a. aga algas uus järsk langus, viies ajajärguni, mis on halvim kui sõja aastad. Kuigi

PROF. REIN TAAGEPERA

kirjandusteadlane Nirk oli seda auku mõnel määral katsunud täita pagulaskirjanduse nimetamisega, mida graafiku koostaja näitlikult eraldas, näitas graafik siiski suurt madalseisu.

Samasuguse graafiku oli ta koostanud antoloogia „Eesti luule" põhjal. Selles 1967. a. avaldatud raamatus on 1100 luuletust 120 autorilt, mis hõlmavad aastaid 1637—1965. Antoloogia koostamisel ilmnevad ideoloogilised põhialused, kuna raamatusse on sattunud mõned värsitegijad ainult oma poliitilise vaimu tõttu. Kogu antoloogia on koostatud nõukogude korda pooldavalt seisukohalt, milleta raamat ju ilmuda poleks saanudki.

Sellise graafiku koostamisel ongi eriti oluline, et materjalideks oleks kasutatud nõukogude oma valikut, millega langeb ära süüdistus pagulastendentslikkusest.

Ka luules on samane ja veelgi drastilisem auk, aastaist 1949—1951 on sisse võetud seitse luuletust. Ka siin on seda tühemikku täidetud mõne pagulaspoeedi loominguga, nii et sellesse ajajärku on valitud rohkem pagulasluulet kui kodumaal ilmunut.

Ta tõi näiteks mõned värsiread selle ajastu D. Vaarandi, A. Alle, H. Angervaksa (E. Pälli) luuletusist. Mõlemad graafikud kinnitavad ajaloolise augu olemasolu, üks auk on loomingulises töös, teine tööde avaldamises. Kuid selle põhjuseks ei saanud olla sõda, mida väidavad eesti kommunistlikud kirjamehed, kuna langus algas mõned aastad pärast sõja lõppu. Muidugi saab rääkida sõjast kui mingisugune sõda jätkus otseselt eesti kirjanike vastu?

Lõpuosas vaatles referent eesti raamatute üldnimekirja koostamist, kus nõukogudeaegne osa on puudulik ega lahutata brošüüre raamatuist.

Selle võttega katsutakse tahtlikult kultuuriauku täita või vähem märgatavaks muuta.

Prof. Taagepera vaatles ainult kirjanduslikku sektorit, arvates et teistes loomingusektoreis võiks samasuguseid tähelepanekuid leida. Samuti oleks huvitavad võrdlemiseks need arvud Lätis ja Leedus. On andmeid, et vähemalt muusika alal on see olukord sarnane Lätis, kuigi terminit kultuuriauk pole olnud kasutusel. Augu mõiste on kommunistidele ja nende kultuurile kahjulik, mistõttu lisatakse, et parem jäägu see asi põhjendamata, ärgu nopitagu üksikuid fakte, vaid võetagu üldist olukorda, vastatakse kritiseerijaile.

Pärast lühemat diskussiooni tänas dr. E. Aruja prof. R. Taagepera ja 50 osavõtjad kviteeris seda aplausiga.

Eestlane räägib kultuuriautonoomiast

Hiljuti kirjutas Toronto päevalehes „Sun" terava artikli etniliste gruppide kultuuripüüdluste vastu ajalehe kolumnist Laura Sabia, nimetades neid püüdlusi „etniliseks narruseks". Selle kirjutuse toon häiris paljusid rahvusgruppe. Sama ajaleht avaldas oma 4. juuni numbris eestlase Alex Kerki lugejakirja, kus öeldakse:

„Laura Sabia hüsteeriline artikkel „Ethnic Folly" on haavanud tuhandeid Kanada kodanikke. Mrs. Sabia pole kindlasti kuulnud, et ükskord oli Eesti Vabariik, mis omas „kultuurilise autonoomia" seaduse. See seadus garanteeris muude asjade hulgas õiguse alg- ja keskharidusele riigis asuvail vähemusgruppidel nagu venelased, juudid ja teised nende omas keeles! Kes maksis selle eest? Muidugi maksumaksjad. Kas ukrainlased, armeenlased või isegi itaallased ei maksa koolimaksu? Kui on neid, näiteks öelda, prantsuskeelseid lapsi, siis mikspärast nad ei võiks oma koole omada?

UUDISEID KODUMAALT

Vene keele õppimisele pannakse suurt rõhku. Põlva rajooni koolides korraldati deviisi all „Õpime hästi vene keelt" igakevadised vene keele päevad, nädalad, üleajalooniliste üritustena vene keele festivalid ja olümpiaadid. Eesmärgiks oli klassiväliste ürituste kaudu suurendada huvi vene keele õppimise vastu, selgitada välja parimad keeleteundjad ja koolid ning saada ülevaade rajooni üldharidus-likes koolides vene keele õpetamise tasemest. Parimaid autasustati. Selle kõrval tekib küsimus, kus on eesti keele õppimist ergutavad päevad, nädalad, festivalid ja keeleolümpiaadid?

*

18. sajandil ehitati Tartu Toomemäe nõlva püssirohukelder, millel oli ainult üks välissein. Maa-alune ehitis on ligi 30 m pikk ja 11 m lai, koosnedes põhiruumist ja seda ümbritsevast koridorist, kõrge lagi on võlvitud. Püssirohtu hoiti selles kuni 1809. aastani, hiljem renditi kelder kaupmeestele ja sai õllelaoks. Läinud sajandi lõpul paigutati keldrisse horisontaalpendel maavärisemiste ja magneetiliste nähtuste registreerimiseks. Pärast sõda oli hoones ladu. Nüüd rajatakse püssirohukeldrisse omapärane kohvibaar, kus saab ka tantsida.

o

Tartus avati seoses ülikoolilinna 950 aasta juubeliga Eesti Riiklikus Etnograafiamuuseumis näitus „Kodulinn Tartu". See on ulatuslik näitus etnograafiamuuseumis leiduvaist esemeist, graafikutest ja akvarellidest ning fotodest. Fotokogus on üksi ligemale 7000 fotot, neist on tunduv osa sajandivahetusest.

o

Narva remonditöökojas algab esimene vahetus kell seitse hommikul. Kui kontroll läks tööaja algust kontrollima, selgus et nurgas sildi all „Suitsetamise koht" käis elav vestlus veel kella kaheksa ajal eelmise päeva spordiuudiste üle. Kui brigadir vaatas kella ja ütles: „Poisid, aeg on tööle asuda", siis oli kell juba üle üheksa. Sama tegi ta ka teiste aega viitvate gruppidega. Kui kontrollid küsisid sellise hilinemise üle seletust, siis vastas bridadir, et hommikused istumised olevat päris tavalised. See-eest õhtuse vahetuse meestel olevat aga tööga kahekordselt kiire, kusjuures töö edukust takistavat osade puudus.

o

Narva tööstusettevõtetes läks mullu tööluuside (tööle tulemata jätmise) tõttu kaduma 3372 tööpäeva, kuna administratsiooni loal jäid tööle tulemata 12.198 inimest. Selline tööaja raiskamine põhjustavat saamata jäänud toodangut ja näitavat distsipliinitunde puudumist.

o

Järve raudteejaamas läks isa rahulikult sõidupiletit ostma, jättes oma kolmeaastase lapse üksinda platvormile. Kuna isa ootamine venis pikaks, otsustas laps raudtee ületada. Seda ta tegi aga ajal, mil lähenes elektrirong. Vedurijuht püüdis rongi peatada, kuid pidurdusmaa oli liiga lühike ja laps sai surma.

o

Tõsist muret tegevat kodumaal raudteelastele jalakäijad, eriti siis kui nad on joobnud. Narva Kreenholmi haruraudteel kaotas noor ema oma mõlemad jalad, kui ta püüdis vaguni alt läbi minnes oma teed lühendada. Jõgeva jaamas sai samal viisil surmavaid vigastusi viiekümneaastane naine.

*

Rakveres liiguti jälle samm edasi moodsama aja poole. Kohaliku kaubastu hoolitsusel pandi kohvikusse üles diskopult ja teised vajalikud seadmed alalise diskoteeki asutamiseks kohvikusse „Kolhida". Esimene diskoõhtu on seal juba peetud. Kuigi tahetakse tulevikus seda sagedasemaks muuta, korraldatakse esialgul diskoõhtuid kord nädalas.

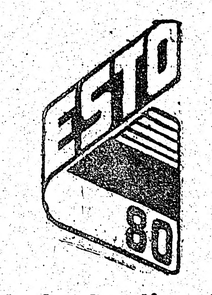

Kolm kontserti eesti muusikast ESTO-80 ajal Stokholmis

ESTO-80 ajal on võimalik kuulda erakordselt palju eesti muusikat. Loomulikult koosneb laulupeo kava eesti koorilauludest ja orkestripaladest. Kahel kontsertjumalateenistusel on kavas eesti muusika.

Eesti soololaule, instrumentaalpalu ja kammermuusikat saab kuulda kolmel solistidekontserdil.

Ed Tubina juubelikontsert helilooja 75. sünnipäeva tähistamiseks toimub pühapäeval, 6. juunil kell 18.00 Musikaliska Akademien'i suures saalis Nybrokajen 11. (Selles saalis toimusid muide 1946. a. Eesti ooper Rootsis korraldusel „Tosca" etendused eesti ooperijõududega).

Kavas on Eduard Tubina soololaule, klaveripalu, sonaate ja klaverikvartett, mille esitavad Alfred Pisuke (viiul), Jaan Ader (viiola), Guido Vecchi (tshello) ja Hilja Saarne (klaver).

Solistide kontsert toimub kolmap., 9. juulil kell 18.00 Folkets Hus'i Kongressihallis (Barnhusgatan 12-14) Eesti Maja vahetus läheduses. Kaastegevad lauljad, pianistid, viiuldajad ja keelpillide kvartett. Esitatakse ulatuslik läbilõige eesti heliloomingust. Kavas autorid A. Kapp, M. Saar, H. Eller, T. Vettik, R. Päts, E. Aav, E. Oja, E. Tubin (keelpillide kvartett), E. Kapp, G. Hauer, K. Raid, L. Avesson, E. Tamberg, A. Pärt jt. Noor eesti pianist ja helilooja Helve Sastok (Torontost) esitab oma sonaadi.

Pääsmete eelmüük neile kahele kontserdile toimub ESTO-80 büroos Wallingatan 32.

Noortekontsert toimub reedel, 11. juulil kell 18.00 jällegi Musikaliska Akademien'i suures saalis Nybrokajen 11. Esinejaist on seni kindlad Liis Jaanivald (flööt), Anne-Mari Horm-Asker (metsosopran), Mart Jürisoo (bariton), Martin Krooni (viiul) jt.

Pääsmed eelmüügil Eesti Kultuuri Koondise büroos Wallingatan 32.

Kavade lõplik koostamine on käigus ja üksikasjalisem informatsioon antakse lähemal ajal.

Norra eestlased ESTO-le

STOKHOLM (EPL) — Pühapäeval, 11. mail kogunesid teadaolevad Oslo ümbruskonna eestlased esmakordselt suuremal arvul ühiseks koosviibimiseks. Nende Norras elamise aeg vaheldub ligi neljakümnest aastast kahe aastani. Mõned on Norras sündinud, suurem osa aga Saksamaa kaudu siia saabunud.

Pärast omavahelist tutvumist näidati elavat huvi ESTO-80 vastu. Otsustati ühise grupina ESTO-80 rongkäigust osa võtta ja selleks ka ühine eesti lipp muretseda.

Avaldati lootust, et veel teisigi Norras elunevaid eestlasi grupiga ühineks.

Remenyi
house of music

TORONTO PARIMAD MUUSIKALISTE INSTRUMENTIDE SPETSIALISTID.

PEENEMAD JA PARIMAD KLAVERID JA TIIBKLAVERID.

**210—230 Bloor St. W.
Toronto, Ont. M5S 1T8
961-3111**

TEADAANNE

Lgp. Eesti Abistamiskomitee Kanadas liige! Kolmapäeval, 25 juunil s.a. algusega kell 6.30 õ. peetakse Torontos, Eesti Maja väikses saalis, 958 Broadview Ave., Eesti Abistamiskomitee Kanadas korraline aasta peakoosolek. Palutakse kõikide liikmete osavõttu.

Päevakorras:

1. Koosoleku avamine ja rakendamine.
2. 1979 aasta aruanded: a) tegevuse aruanne — A. Sepa, EAK esimees, b) kassa aruanne — H. Kivi, EAK laekur, c) revisjoni aruanne — J. Ramjalg, Revisjoni komisj. liige.
3. 1980 a. tegevuskava — A. Sepa
4. 1980 a. eelarve — J. Herma, EAK sekretär
5. EAK puhkekodu „Ehatare" informatsioon — Dr. J. Roos, juh. liige — Arh. G. Laikve
6. **EAK põhikirja (Letters Patent) — lisa vastuvõtmine.**

Põhikirja täiendamine on vajalik puhkekodu ehitamiseks ja majandamiseks. Ametlik inglisekeelne tekst on lisatud koosoleku kutse juurde. Seletusi annab Dr. Jaan Roos.

7. EAK matusekassa edaspidise tegevuse otsustamine.
8. Valimised põhikorra kohaselt — V. Vanaselja, koguduse liige.
9. Koosolekul algatatud küsimused.
10. Läbirääkimised.

Kvoorumi puudumisel väljakuulutatud ajaks, algab koosolek pool tundi hiljem ja on otsusevõimeline, vaatamata koosolijate arvule.

Tasumata liikmemaksud palutakse õiendada enne koosoleku algust.

Koosoleku kutsed on saadetud liikmetele teadaolevate aadresside järele. Kui keegi ei ole saanud kutset, palutakse teadaannet võtta koosoleku kutsena.

EESTI ABISTAMISKOMITEE
KANADAS JUHATUS

Vajatakse
LAPSEHOIDJAT
pooleks päevaks alates septembri algusest Mt. Pleasant & Eglinton rajoonis. — Hel. 489-6709

FINN-AUTO
Teen kõiki mehaanilisi parandusi (mitte keretöid)
3323 Danforth Ave. Tel. 691-9553
RISTO SAARENVIRTA

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lensside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
TELEFON 535-6252

PAUL JUTTUS
HOGAN PONTIAC BUICK LTD
348 Danforth Ave.
Telefon äris: 461-3561
PONTIAC
BUICK
LEMANS
PHOENIX
FIREBIRD
SUNBIRD
CENTURY
ACADIAN
SKYHAWK
G.M.C. veoautod
Pruugitud autod

Paljud eestlased majaomanikud ei tea,
et teen igasuguseid raud- ja puuaedu
kruntide ümber.
B. RISTMÄGI, tel. 759-6424

FILMI VALMISTAJA OTSIB inglise keelt kõnelevat perekonnapead, kes on emigreerunud viimase kümne aasta jooksul Kanadasse ning kes on maksnud elektriarveid nii siin kui ka endisel kodumaal. Helistada collect: kella 9 e.l. kuni kella 5 p.l. (416) 862-0044

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 463-9328
482-1403
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

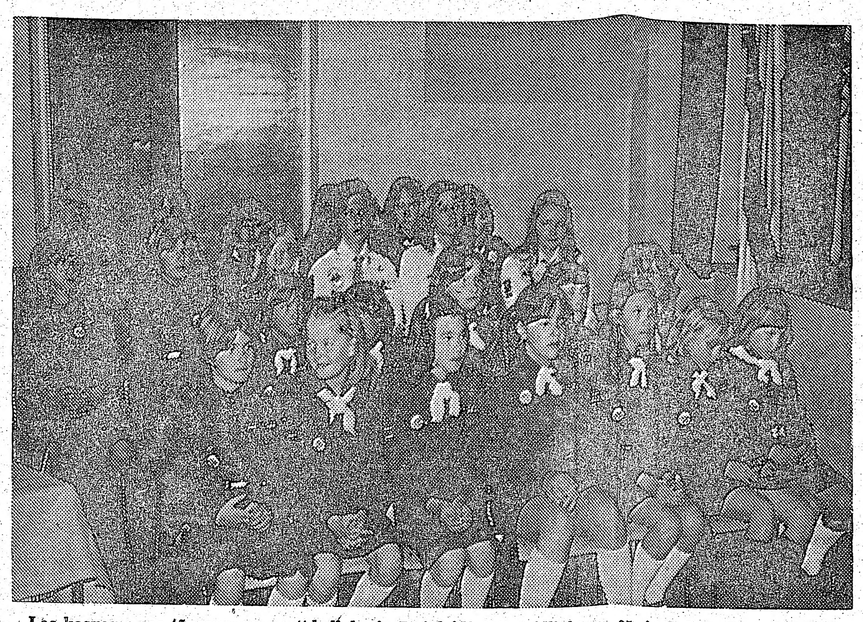

„Las kasvame me tõusev sugu . . ." hellakesi „Rajaleidjate" gaidlipkonna 25. juubelisündmusel.
Foto: Vaba Eestlane

108 skaudinoort Kanadast maailmalaagrisse

„Vikerkaare" eellaager Jõekäärul möödunud nädala lõpul

Kahe nädala pärast või täpsemalt öeldud neljapäeval, 26. juunil alustavad Toronto rahvusvaheliselt lennuväljalt teekonda Euroopasse sadakond eesti gaidi ja skauti koos juhtidega, et osa võtta Rootsis toimuvast „Vikerkaare" maailmalaagrist, mis on teatavasti avataktiks seal toimuvatele Ülemaailmsetele Eesti Päevadele — ESTO-80. Noored jagunevad kahte esindusüksusse. Tüdrukute arv on 49, kelledest juhte 9 ja poisse 59, neist juhte 8. Gaidide maleva esindusüksust juhib ngdr. Anne-Mai Kaunismaa ning poiste pealikuks on skm. Enn Kiilaspea. Mõlemad on väga pikaajalise vilumusega noortejuhid. Kaasa sõidavad ka gaidmaleva juht ngdr. Tiia Kütt ja skautmaleva juht skm. Silver Kask. Kogu juhtkonna suurus on 17.

Kõik noored ei lähe siiski grupilennuga. Osa sõidab üle suure lombi omal käel, et veeta aega Euroopas enne laagri algust. Maailmalaagris saadakse aga kokku, et moodustada vahtralipumaa pere.

Nagu alati püütakse võõrsil olla hea Kanada eestlane, tutvutada meie rahvusgruppi ja sõbralikku asukohamaad.

Et seejuures ollakse tubli võrmikandev skaut või gaid on endastmõistetav.

Arvestades lennuhindade tõusuga viimase kahe aasta jooksul sellest peale kui alustati maailmalaagri kavandamisega, on poiste ja tüdrukute, samuti kaasasõitvate juhtide ary üllatavalt suur. See annab võimaluse edukalt läbiviia lõkkeettekandeid, võtta osa mitmesugustest laagris toimuvatest võistlustest, juhtkonna nõupidamistest, paraadidest ja Stokholmis ESTO-80 rongkäigust.

Isegi malevate ühine marsiorkester, kus mängib nii poisse kui tüdrukuid, läheb kaasa.

See kujuneb maailmalaagri ainukeseks orkestriks, kuna teadaolevalt Rootsi malevas puudub orkester. Kanada skaut- ja gaidmaleva orkester skm. Enn Kiilaspea juhtimisel on esinenud paljudes suurlaagrites nii Kanadas kui välismaal. Kord aastas marssivad selle helide saatel Toronto gaidid ja skaudid jüripäeva paraadil. Ainuke selline eesti paraad maailmas.

Möödunud reedel ja laupäeval toimus Jõekääru viimane „jõudude" ülevaatus, nimelt maailmalaager „Vikerkaare" eellaager. Laagris toimus peamiselt lõkkeettekannete ja laulu õppimine, rividrill, telkkondadesse jagamine, orkestri harjutused, varustuse väljaandmine ja vormide kontroll. Reede õhtul oli omavaheline lõkkeõhtu. Laupäeva hommikul pandi esmakordselt esindusüksuse vormidesse, et heisata eesti ja kanada lipud. Lühike tseremoonia koosnes palvest skm. Jaan Lepp'alt, malevate juhtide headest soovidest eelolevaks pikaks reisiks ja esindusüksuste juhtide teadaannetest. Hommik oli soe, kuid sompus.

Järgnes esindusüksuste pildistamine ja vormide ülevaatus. Juhiti tähelepanu puudustele ja anti nõu nende kõrvaldamiseks.

Kõik esindusüksuste liikmed kannavad terashalli pluusi kanada vahtralehe lipuga ja eesti sinimust-valge paelaga, millel kiri „Estonia".

Skaudid on lühikestes tumesinistes pükstes (kaasaarvatud mereskaudid) ja tüdrukud samavärvi veidi pikavõitu põlvsukki katvates seelikutes. Aastate jooksul populaarseks muutunud kanada eesti gaidide suvevorm rukkilillesinine kleit juurdekuuluvate valgete põlvsukkadega on seekord ära jäetud. Skaudi ja gaidi vorm allub samuti moevooludele, kuigi pikkamööda ja tihti tagant järgi. Toronto eestlaskond mäletab veel kui rootsi eesti skaudid marssisid 1972. a. mööda Yonge tänavat Eesti Päevade rongkäigus väga lühikestes sametpükstes.

Samad rootsi eesti skaudid kuus aastat hiljem esinesid Ameerika Ühendriiges toimunud „Koguja II" maailmalaagris pikkades „jeans" pükstes, kuna vahepeal olid need püksid võetud Rootsi skautliku organisatsiooni ametlikuks vormiks.

Eestlased on seal liikmed. Niipalju moest.

Maailmalaager „Vikerkaare" algab laupäeval, 28. juunil Metsakodu maa-aladel ja kestab kuni 6. juulini. Samal päeval kui laager lõpeb, algavad Stokholmis Ülemaailmsed Eesti Päevad ESTO-80 nime all, mis kestavad kuni 13. juulini. Skautlikud noored on seega esimesteks pääsukesteks Ameerika mandrilt ESTO-80-le. Suur hulk täiskasvanuid kaasmaalasi sõidab kas grupilendudega või omal käel otse Stokholmi, siis kui maailmalaager on juba käigus.

Abistamiskomitee põhikiri täiendamisele

Kolmapäeval, 25. juunil toimuval Eesti Abistamiskomitee korralisel aastakoosolekul tuleb üksikasjalisele arutusele eestlaste puhkekodu rajamise küsimus ja sellega seoses ka EAK põhikirja täiendamine. Põhikirja täiendamine on väga oluline odava riikliku laenu saamiseks puhkekodu ehitamisel. Samuti taotletakse põhikirja muutmisega uue maksuvaba staatuse saamist. Selliste tähtsate probleemide arutamisel on oluline, et liikmeskond peakoosolekust rohkearvuliselt osa võtaks.

Eesti Abistamiskomitee juhatus on leidnud ka uuele rajatavale puhkekodule nime, milleks on „Ehatare".

Tänuavaldus

Meie südamlik tervitus ja tänu Koolide Kevadpäevad 1980 Montrealis korraldajaile, Montreali Eesti Koolile ja koolijuhatajale Hilja Teosele ja õpetajaile Mari Aserile ja Heino Altosaarele.

Samuti dr. Martin Puhvelile, Endel Rubergile, Montreali Jaani Koguduse õpetajale Heino Laaneotsale, Toomas Altosaarele, pr. Altosaarele, hr. Teosele ja kõigile agaraile abilisile, kes ürituse õnnestumisele soojalt ja südamlikult kaasa aitasid.

Suur tänu Montreali eestlaskonnale, kes rohkearvulise osavõtuga noorte kevadpidustust austasid ja sooja aplausiga noori esinejaid ergutasid.

Toronto eesti koolipere nimel

EDGAR MARTEN
Toronto Eesti Keskkooli juhataja.

St. Catharinesi koguduse vabaõhu jumalateenistus

Pühapäeval, 22. juunil toimub St. Catharinesi Eesti Ev. Lutheri Usu Pauluse koguduse jumalateenistus O. Sauga talus kell 3 p.l. Teenib õp. O. Gnadenteich, kuna koraale saadab puhkpillide-ansambel Mark Liho juhatusel. Agarad Naisringi liikmed katavad kohvilaua pärast jumalateenistust.

O. Sauga talu asub Q.E. teest lõunapool Seventh Streetil. Tulles Toronto poolt pöörata Q.E. teest seitsmendale tänavale ja sõita veidi maad kuni paremal on madal koolimaja, mille kõrval O. Sauga talutee viljapuude vahel.

St. Catharinesi kogudus on jaanipäeva jumalateenistusi varemalt pidanud igal aastal ümbruskonna kaasmaalaste taludes. Aastast aastasse O. Varese talus, A. Laasi ja O. Jürissonide juures ja dr. V. Tammemäe kodu-talu juures. Aastaid tagasi toimusid St. Catharinesi ja Buffalo koguduste ühised jumalateenistused Queenston pargis, Niagara jõe lähedal.

Killamängude raamkava valmis

Moodustati toimkond pidustuste läbiviimiseks

Möödunud teisipäeva õhtul toimus maakondlike killamängude organiseeriva toimkonna koosolek, kus oli päevakorras pärast viimast koosolekut valitud maakondlikest esindajaist uue juhatuse moodustamine, kuna toimkonna esimees J. Vihma valiti juba eelmisel koosolekul.

Koosoleku avas J. Vihma tervitades maakondade esindajaid. Ta rõhutas koostöö vaimu vajadust, millega suudetakse kõik ülesanded täita. Esimesed killamängud õnnestusid selletõttu, et kõik maakonnad omavahel hästi töötasid. J. Vihma avaldas lootust, et ka eelolevad katsutakse samal viisil läbi viia.

Lõpuks avaldas ta rõõmu, et Tartumaad on lubanud hakata organiseerima K. Jõgi linna ja H. Kivi maakonna osas.

Killamängudeks vajaliku koha osas polnud veel selgusele jõutud, kuid paari nädala jooksul suudetakse see asi korraldada.

Maakonnad saatsid oma esindajaiks toimkonda: Võrumaad esindab L. Puurits, Saaremaad A. Kääriid, Pärnumaad E. Ainsaar, Läänemaad R. Marley, Viljandimaad V. Ojasson, Hiiumaad on lubanud esindada Anne Tüll, Harjumaad Merike Toomes. Kontakt on olnud ka Virumaaga, kus Elna Libe on andnud nõusoleku.

Juhatus moodustati — esimees J. Vihma oli varem valitud — abiesimees R. Marley, sekretär K. Jõgi, laekur L. Puurits, programmi kujundaja A. Tüll, kusjuures juhatusele anti õigus eriala inimesi juurde kutsuda. Samuti pööratakse kahe eesti ajalehe juurde nendepoolsete esindajate saamiseks.

Koosolekul puudutati ka päeva sisulist külge.

Praeguste kavade kohaselt maakonnad esitaksid ühiselt peaprogrammi, kuna oma paviljones oleks neil maakonda iseloomustavad väljepanekud, toidud jm. Ühiselt läbi viidavad esinemised annaksid võimaluse ka tegelastele teiste väljapanekute külastamiseks. Õhtul oleks üks tants vanadele, teine moodsam noortele.

Kuigi aega 8. augustini 1981 aastal toimuvate mängudeni on üle aasta, käsitleti ka mitmesuguseid rakenduslikke küsimusi, nagu toitlustamine, oma eriümbriku valmistamine ja muid ideesid, mis jäid osavõtjate hulgas idanema, et järgmisel koosolekul eeloleval sügisel juba tulevasel peoplatsil hakkaksid ilmet võtma.

Koosolek oli väga üksmeelne ja töötahteline.

Toronto Eesti Segakoori uus juhatus

26. mail toimus Toronto Eesti Segakoori uue juhatuse esimene koosolek Eesti Majas.

Koori sekretär Helju Luide luges juhatuse liikmetele peakoosoleku protokolli, mida esimees Victor Rein allkirjaga kinnitas.

Järgmiseks jaotati peakoosolekul valitud juhatuse liikmete kohad järgnevalt: aseesimees — Väino Sibul, sekretär — Helju Luide, asesekretär — Nelly Hubel, laekur — Eevi Novek, aselaekur — Kristin Kamarik (uus juhatuse liige), varahoidja — Erik Mesikäpp, välisinformatsiooni korraldaja — Vaike Kivi (uus liige).

Koorijuht Uno Kook, esimees Victor Rein ja koorivanem Linda Järvalt valiti koori liikmete poolt peakoosolekul tagasi ühel häälel.

Arutati koori suvist väljasõitu ja jäädi varahoidja Erik Mesikäpa ettepaneku juurde, et külastada tema suvilat Jõekäärul. Täpsemalt antakse kooriliikmetele sõidu kohta informatsiooni edaspidi.

◐ Preester Vambola Hiiesalu, kes Kaliforniast siirdus Austraaliasse, et seal teenida eesti ap. õigeusu kogudusi, saabus tagasi Kaliforniasse, San Franciscosse. Tagasisaabumise põhjustas pensioni saamise eriolukorrad.

Family Trust
FAMILY TRUST CORPORATION REALTOR
1052 KINGSTON RD., SCARBOROUGH, ONT.
Olen kaasmaalaste teenistuses selle firma juures kinnisvarade agendina. 50 kontorit Torontos ja lõuna Ontarios.
VICTOR LIBE
TEL. KONTORIS: 694-3336
KODUS: 281-5912
KINNISVARADE VAHENDUS!

Danish Custom Furniture
Esmajärgulised tiikpuu-mööbli kavandajad ja valmistajad
OTSE VABRIKUST — 25 LE PAGE COURT
A. Jensen & Son Limited — Telefon 636-9811

4812 YONGE STREET (Sheppardi lähedal) — 221-1159
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE — ONTARIO

Parim võimalus ümbruskonnas... Tulge CAMPBELLFORD'i
Meil on — ★ Fiesta ★ Pinto ★ Bobcat ★ Fairmont ★ Zephyr ★ Granada ★ T-Bird ★ Cougar XR7 ★ LTD ★ Marquis
Kõik uued '80 Ford veoautod kaasaarvatud Couriers
Külastage meid — kõrge kvaliteet — säästuvõimalus
Meie oleme esikohal
★ MÜÜGIS ★ RENTIMISES ★ OSADES ★ TEENINDUSES
FORD MERCURY
KÕNELEME EESTI KEELT
Meie tagame kõik Fordi vabriku garantiid
Kal Ojamae
FORD-MERCURY SALES Ltd.
130 Grand Rd. (Hwy 30 S) Campbellford, Ont. K0L 1L0 — Tel. 705-653-2300
Avatud: esmasp. — reedeni 9—9, laup. 9—5.30
„MEIE REPUTATSIOON ON AUSUS"

SPORT

Eesti püstolilaskurite edu

Eestlased korraldavad Vaba Olümpiamängude laskevõistlused

Talvine laskehooaeg on möödas ja auhinnad kätte antud. Toronto Püssi- ja Püstoliklubi on sel hooajal edukalt tegutsenud. Püssimehed Volli Kana juhatusel on kibedasti Rootsi Eesti Päevade laskevõistluste jaoks treenimisega ametis olnud, kuna püstolimehed võtsid, nagu juba mitmel eelmisel aastal, Metro Pistol League võistlustesarjast osa.

See liiga töötab umbes 20 klubi osavõtul järjekindlalt, kusjuures "A"-"B"-"C"" ja "D" division igaüks oma võimete kohaselt samaväärilistе ja võimelistega lahinguid lööb. Kevadel loetakse võidud, kaotused ja edupunktid kokku, tehakse kindlaks võitjad ja kaotajad liiga raames, ja antakse kätte auhinnad.

TEPK võitis sel aastal "B" divisjoni 22-kaliibrilises standard-püstolis, kaotades ühe ja võites üheksa matshi.

Üldvõitjaks ja esimeseks "A" Divisjonis tuli Aurora Gun Club, kus Kanada valikmeeskonna mitmed võistlejad, nagu Jules Sobrian, Henry Lore ja Rick Horne on liikmed ja aktiivselt laskmisest osa võtavad.

Üldiselt tuli 22-kaliibrilises standard-püstolis "B" divisjonis esimeseks Ants Tint. Klubi raames oli esimeseks Arvi Tinits, nii 22-lises kui ka 38-kal. püstolis. Kuna laskurid aga oma laskerajal 38-kaliibrilisega võistelda ei tohi, tuleb need võistlused külalistena teiste klubide tiirudel maha pidada. Võidukas meeskonnas võistlesid: Ants Tint, Arvi Tinits, Olaf Sõrra, Mats Gering, Urmas Sui, Alfred Laning, Evald „Tommy" Tomson, Evald Gering, Toomas Mals, Juzas Usvaltas. Viimane on leedulane, aga ta laseb Eesti püstolimeeskonnaga kaasa, kuna leedulastel selline organisatsioon puudub.

14. juunil korraldavad eestlased, suviste Põgenike Olümpiamängude raames, lätlaste „Berzaine" tiirul olümpia-võistlused, kus iga rahvus võib igal laskealal 3-mehelise meeskonna välja panna.

Valikvõistluste järgi on eestlasi esindavad meeskonnad järgmiselt kindlaks määratud:

1. Inglise matsh, 22 kal. püssis lamades, 60 lasku) — Evald Gering, Edgar Tiilen, Udo Robi.

2. 3x40 lasku, kolmes asendis, väikekaliibriline matshipüss — needsamad.

3. Haavlipüss (trap) — E. Kuusk, E. Püss, M. Veskimäe.

4. Vabapüstol, 22 kal. (60 lasku, 50 m.) — Mats Gering, Arvi Tinits, Olaf Sõrra.

5. Standardpüstol (3x20 lasku, 25 m, 22 kal.) — Ants Tint, Arvi Tinits, Olaf Sõrra.

Kohtunikena tegutsevad V. Kana, J. Reinoja, A. Kontus, J. Vares, A. Oiling, E. Saar. Üldjuhataja ja juhataja püssi alal — V. Kana, püstolis — A. Tinits, haavlipüssis — E. Saar.

Meeskonnad Rootsi sõiduks, et sealsetest Eesti Päeva võistlustest osa võtta, on praegu koostamisel.

Heino Puuste uued odaviskerekordid

Eesti 24-aastane kooliõpetaja Heino Puuste on tänavu juba teist korda uue Eesti odaviskerekordi saavutanud. Ta oli mai lõpul Soomes võistlemas ja uuendas kahel korral Eesti rekordi odaviskes. Ta viskas Espoo. Laaksolahti staadionil 88.70. Kogu viskesari näitas ta praegust suurepärast vormi: 88.70 tuli juba esimesе viskega, järgnesid 83.66, 87.10, 86.32, 83.98, viimasest loobus. Eesti odaviskemees on 188 sentimeetri pikkune ja kaalub 90 kilogrammi. Temaga koos võistelnud soomlane Seppo Hovinen jäi teisele kohale tagasihoidliku 82.80-ga.

29. mail peetud võistlusel Helsingi olümpiastaadionil ületas ta paar päeva varem tehtud Eesti rekordi uue rekordiga, mis oli juba väga lähedal 90 meetri piirile — 89.32. See tulemus on maailma tänavuses paremustabelis viies. Helsingis sai teise koha soomlane A. Aho 88.14.

H. Puuste on tänavu kiirelt saavutanud oma tippvormi. Veebruris viskas ta Sotshis 85.94, kuu aeg hiljem Adleris 86.84, Soomes Espoos peetud võistlusel 88.70 ja kaks päeva hiljem Helsingis uue rekordilise 89.32.

Spordiuudiseid

Californias San Joses peetud kergejõustikuvõistlustel hüppas Ronald Livers kolmikut 17.34, mis on uueks USA rekordiks, kuigi praegu on veel lahendamata 2 m/sek. tagant puhuva tuulekiiruse abi. Esimese üle 17-meetrise hüppe tegi Michael Marlow tulemusega 17.09. Larry Doubley hüppas kaugust 8.11, teivashüppes oli parim Randy Hill tagajärjega 5.50, sama tagajärje said ka William Olson ja Shveitsi rekordi püstitanud Fritz Böhn. Robert Roggy võitis odaviske 87.90, Brian Oldfield kuulitõuke 20.99, Curtis Dickey jooksis 100 m ajaga 10.21, Bertland Cameron 400 m ajaga 45.35, James King 400 m tõkkeid 49,3 ja Suleiman Nyambui ühe miili jooksu ajaga 3.55,5.

*

El Pasos jooksis ameeriklane James Sanford 200 m ajaga 19,7. See on selle ala käsitsi ajamõõdu maailmarekordi kordamine, mille saavutas 1968. aastal John Carlos.

*

Poolakas Wladislaw Kozakiewicz püstitas rahvusvahelistel võistlustel Milaanos uue maailmarekordi teivashüppes tagajärjega 5.72. Katsed ületada 5.77 nurjusid. Senine maailmarekord oli 5.70, püstitatud 1976. a. ameeriklase D. Robertsi poolt.

*

Rumeenia sportvõimlemismeistrivõistlustel oli tippvormis nüüd juba 18-aastaseks saanud endine olümpiavõitja Nadia Comanecci. Ta sai kokku 78,55 punkti. Eri kõrgusega rööbaspuudel sai ta 9,95, 10 ja 9,95. Samal võistlusel äratas tähelepanu 12-aastane Ecaterina Sabi, kellele anti põomil ja vabaharjutuses 10 punkti.

Toimetusele saadetud kirjandus

Felix J. Oinas, KALEVIPOEG KÜTKES ja muid esseid rahvaluulest, mütoloogiast ja kirjandusest. Kaas Peeter Sepp. Mana 1979, 248 lhk. Teoses on seitseteistkümmend esseed ja ingliskeelne kokkuvõte.

USURÄNDUR nr. 4 — 1980. Sisus: K. Põldma „Esimene eesti välismisjonär", A. Proos „Eesti baptistide tööst ja tegevusest võõrsil", E. Mänd „Mõtteid baptistide pärandist", A. Roos „Rahukonverents iseendaga", K. Raid „Kaks asendamatut sõna", E. Toompuu „Jeesus -- nähtamatu Jumala kuju", H. Eller „Praegusaja tõsidus", E. Roos „Jumala tempel", T. Proos „Täna, kui sa tema häält kuuled . . .". artiklite vahel A.M., A. Ruutsoo ja E. Ruusmägi vaimulikku luulet. Lõpuks teateid ja koguduste kroonikat.

BALTIMORE EESTI ORGANISATSIOONIDE BÜLLETÄÄN nr. 151 — 1980. Sisus toimetajate saatesõna „Olnust ja tulevast", M.L. „Ameeriklasist kooliõpetajad külastavad B. Eesti Maja". „Üks ilus emadepäev", L.E. „Lõpupidu ja emadepäev", „ „Koit ja hämarik", Baltimore'is", T.E. „Jüri Lina külaskäik Washingtonis ja Baltimere'is", „Kunstinäitus Baltimore Eesti Majas", „ „Esto" kevadball Baltimores", L.G.M. „Surematuid tõekspidamisi", mitmesugust informatsiooni ja teateid.

Ivar Ivask sulatab pliiatsi paberi ja luule

Ivar Ivaski kujutavkunstiline looming leiab ikka rohkem tähelepanu. „The Oklahoma Daily" avaldas Victor Koshkin-Youritsi kriitilise analüüsi, mis varem ilmus ajakirjas ARTVOICES/SOUTH koos näitega Ivaski sellekohasest loomingust.

Ajaleht märgib omalt poolt, et Ivask ütles ajalehele, et tal pole praegu kavas uut kunstinäitust, kuna ta ikka veel „elab eelmist läbi..."

M.T. MANKIN REAL ESTATE REALTOR
MARK T. MANKIN REALTOR
2670A Yonge St. (at Lytton Blvd) Toronto M4P 2J5
Kinnisvara ostu või müügi korral helistage
TOOMAS MANKIN, tel. 487-4477, kodus 447-2017

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
ESTONIAN SCOUTING	3.—	35
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.—
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	85
Enn Nõu — VASTUVETT	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — REEKVIEM	3.50	35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	30
Karin Saarsen — LOHENGRINI LÄHKUMINE	4.50	30
Herbert Salu — UTOOPIA JA FUTUROLOOGIA	4.50	30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	30
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	20
Evald Uustalu ja Rein Moora — SOOMEPOISID (424 lk. + 64 lk. fotosid)	14.—	$1.—
Leho Lumiste — ALAMUSE ANDRES (biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust)	6.65	40
Leho Lumiste — ATLANDI AKNAL	2.10	40
Leho Lumiste — KILLAD KÜLAS	5.30	40
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	30
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	30
Andres Küng — MIS TOIMUB SOOMES?	14.—	50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	50

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	4.—	40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	5.—	40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	50

60.

— Küll sina oled tore mees! Aga ma ei viitsi sinu pärast vangi minna, tõrjus Kalle. — Väga hästi võib ka hommikul toll väljas olla. See on selge salakaubitsemine.

— Hommikul kindlasti ei ole enam tolli, asus konstaabel Lindsteni toetama. — Ka mul on kohvris poole aasta viinaladu ja mõtlen sellega kõiges rahus hommikul maale marssida. Küll minagi võiksin sinu kolid maale viia, võtku siis Kalle need ja toogu Tamperesse.

— Noh olgu, küll ma toon. Aga kuna ma neist asjadest enne ei teadnud, ütles Suntinen.

— Kui selline ime juhtuks, et hommikul olekski kohal tolliametnikke ja kui siis juhtuks veel teine ime, et keegi kontrolliks sinu kraami ja imestaks asju, siis ütle ainult, et sa ei ole neid ostnud, vaid sugulaselt saanud. Kui nad siis konfiskeeriksid need või sooviksid nende eest tolli, siis lase minna ega need ole nii palju maksnudki. Ja kui siis veel see kolme protsendi ime juhtuks, et sind tahetakse karistada, siis kõige rohkem saaksid väikse trahvi. Siin tunnistajate ees luban ma maksta sinu trahvi ja kulud, kinnitas Lindsten.

Kuigi Kalle tundus veelgi kahtlevat, pidas ta oma lubadusest kinni. Enne laevast lahkumist Lindsten loovutas oma asjad Suntisele.

Lindstenil ja Vuotilaisel ei olnud raskusi tollil. Nad jalutasid kõiges rahus välja rohelisest liinist. Kotkas ja kobra äratasid siiski sellevõrra kontrolliva tolliametniku heatahtlikku huvi, et see uudishimutses, et kus ta sellised loodusesemed olid leidunud.

Passi- ja tollikontrollist läbi jõudnud Ritu ja Eeva ei jõudnud enam kõigest hoiatusist hoolimata end enam valitseda. Kui Vuotilainen hoidis reisipaviljoni klaasust Lindstenile läbiminekuks lahti, märkas ta kümnekonna meetri kaugusel naisi neid ootavat.

— Nüüd paneme jumala eest minema! Jookseme auto juurde ja äkki, karjatas ta Lindstenile.

Omapäraseist pakkidest hoolimata panid mehed hoo jalgadesse. Naistele pilku heitmata õnnestus neil pääseda taksosse. Muud asjad pandi pakihoidlasse, aga kotkas tuli hädavaevu sisse suruda. Sõitjale anti oma auto hoiukoha aadress. Kui takso tegi kaare Etelarannale Ritu ja Eeva vaatasid üksisilmi autole järele ja näisid seisvat nõutute nägudega oma kohvrite kõrval.

* * *

— Küll on kurjavaimu pohmelus, aga võibolla tuleks minna Niinistö peremehe viljalõikajat vaatama, kurtis Vuotilainen teisipäeva hommikul.

— Ära kaeba. See valu on su oma tehtud. Kui mees omale haiguse hangib, peab ta sellele ka vastu pidama.

Koduteekond oli sujunud kiiresti ja üllatusteta. Kohale saabuti esmaspäeva hommikul juba enne pool kahte. Lühikesest magamisest hoolimata olid sõbrad olnud korralikult töökohal. Õhtul seitsme paiku oli poole tunniga sõidetud Tamperesse Suntisele külla.

— See oli tõsi, et hommikul ei olnud ainsatki tolliametnikku kohal. Konstaabelgi oleks olnud täbaras olukorras, kui ta oleks oma viinakohvritega jäänud teiste ametimeeste saagiks, seletas Kalle tuues oma kohvrist esile Lindsteni hõbeda.

Kallel oli esmaspäeval olnud veel vaba päev, mida ta oli kasutanud toodud pudelite sisuga tutvumiseks. Sellevõrra oli siiski päeva jooksul võetud, et õhtuks oli veri vedanud mehe restorani. Lindsteni ja Vuotilaise tulek oli olnud sobivaks ettekäändeks selle mõtte teostamiseks. Kolme mehega võeti suund naistetantsule.*

Kuna Lindstenil oli tagasimineкulgi juhiülesanne, pidi ta istuma kogu õhtu kuiva kurguga. Vuotilainen ja Suntinen selle asemel katsusid võtta oma sõbragi eest. Mingisuguses piiris püsiti sellepärast tantsuhimuliste naiste keskel vahetevahel tantsideski.

— See naistetantsu komme on vähe võõras, imestas Vuotilainen.

— On, aga eks peab sel seelikuväelgi olema omad õigused, nõustus Kalle. — Aga mul jäi rääkimata, et meil oli konstaabliga veel üks seiklus selle järel kui olite laevast lahkunud.

— Noh, räägi, uudishimutses Lindsten.

— Ega see nüüd mingi seiklus polnudki, aga oli vaid väike kogemus. Seal laevas ega rannas polnud enam ühtki elavat. Kõik kohad kinni, baarid ja muud, et oma kabiinis võiks leiba võtta.

— Me muidugi kostaabliga koos võtsimegi. Kusagil kuuldus keegi liikuvat koridoris. Kord kui sammud uksest mööda läksid vaatasime koridori. Seal läks üks laeva ohvitser, ma ei tea kes. Tal oli omal moel tunnusmärke, aga kapten ta ei olnud. Konstaabel ütles, et kutsume juttu ajama ja mees tuli meie juurde. Oli mugav mees.

— Me võtsime napsi ja ajasime igasugust juttu. Ohvitser võttis küll õige vähe. Kui me küsisime, et kas ta on mingisuguses valvekorras laeval, kuna ta pole maale läinud, hakkas ta kiruma. Oli seal selliseidki vandesõnu, millest ma ei saanud aru. Võibolla eestlaste omad, aga päris selgesti vandesõnad. See oli muide pagana hea vanduja. Palju parem kui Vuotilainen.

— Ta seletas, et ta ei tohtinud maale minna. Mitte isegi kaile. Kapten ei lubanud. Mees kirus, et kui ta oli varem sõitnud kaubalaevadel suurematel meredel, siis oli lastud sadamais maale. Aga Helsingis mitte kunagi. Püsi aga paigal paadis ja lähed hommikul sama teed tagasi.

— Aga see ei olevat kapteni viga. Ta pidas kaptenit tubliks meheks, aga sellelgi on omad eeskirjad. Vähe kahjurõõmsamana ta ütles, et kaptenilgi ei olnud asja maale. Kaptenil oli küll luba laevast lahkumiseks, kuid ta tohtis minna vaid tollipaviljoni vältimatuid asju ajama, mitte kaugemale.

— Küll neil meestel on omad kombed. Ma ei oleks seda enne reisi uskunud, tunnistas Kalle oma juttu lõpetades.

— Sina pole veel midagi näinud. Sa peaksid uuesti minema ja vaatama rohkem oma ümber, rõhutas Lindsten.

— Võiks tõesti seda reisi kord uuesti teha, nõustus Suntinen, keda mõte näis veetlevat. — Ja siis tuleks vaadata natuke rohkemgi kui ainult Tallinnat. Eesti on peale selline okupeeritud riik. Mõtlen, et võibolla on olud Venemaal isegi paremad.

— Siis on parem, et lähed otse Venemaale, nii kuidas ütlesid. Siis näed seda paremini, arutles Lindsten. — Võibolla võiksid isegi tulla meiega kaasa. Me oleme juba kaalutlenud uut reisi.

— Miks mitte, aga ega nende palkadega nii palju reisida ei saa. Kuigi see Tallinna reis nüüd eriti kallis ei olnud, aga küll see minu rahade juures annab tunda.

— See ei maksa nii palju, kuna meil on mõte minna järgmisel korral oma autoga. Mõtlen esiteks sõita Leningradi ja siis edasi Tallinna. Sellega ei ole muud kulu kui vaid hotellikulud. Läheme kolmekesi, soovitas Vuotilainen.

— Sinu elamine maksab siingi. Ja sa oled juba näinud, et seal naabri juures on elu kapitalistile päris tasuta, ergutas Lindsten.

— Kunas te siis olete mõelnud minna?

— Meil ei ole veel päris kindel aeg teada, aga suvepuhkuse ajal, ehk juulis. Oleneb nüüd vähe selleski, kunas Marts saab korraldada need hambaarstijutud.

— Kas ta siis ei saa oma hambaid ravida?

— See on mõeldud mulle. Kuidas Marts saab korraldada mulle hambaarsti Leningradis, selle järel tuleks minna, seletas Lindsten.

— Mis mõtet sinul on seal minna hambaarsti juurde? Saad seda ju teha siingi.

— Küll sel on mõtet. Tule kaasa siis näed.

— Meil on küll juulikuus garaazh kinni. Miks ma siis ei võikski kaasa tulla. (Järgneb)

* Naistetants — tantsuõhtu eesõigusega naistele

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7672

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

Mai lõpul toimunud Balti Õhtul oli üheks populaarsemaks külaliseks Kanada välisminister M. MacGuigan, keda näeme pildil eestlastega. Pildil vasakult Eesti Kunstide Keskuse president Stella Kerson, Eesti Vabariigi aupeakonsul Ilmar Heinsoo, välisminister M. MacGuigan ja EKN liige Eneri Taul.
Foto: Vaba Eestlane

Eesti auks — tuleviku pandiks

Soomepoiste lipu saamislugu 1944. aastal

Aprilli keskpaiku toimus Peetri kirikus soomepoiste lipu õnnistamine. See oli täpne koopia sellest lipust, mille üks eesti ema oma Soomes olevale pojale mõeldes rügemendile valmistas ja mis ustavate eesti meeste poolt Soome saadeti, kust ta jälle kodumaale naasva rügemendi eesotsas Paldiski sadamas Eesti pinnale kanti. Alljärgnevalt anname kokkuvõtte ülevaatest, mis esitati lipuõnnistamise jumalateenistusele järgneval koosviibimisel.

Kui möödunud sügisel esmakordselt avalikuks sai kava lipukoopia tegemisest siinse soomepoiste klubi lipuks, märkas seda prof. dr. Karl Aun Waterloo ülikoolis, Selgus, et tema oli üks neist, kes oli tegev selles väikeses grupis, kes ühe soomepoisi ema ideed aitasid teostada. Ta oli aga ka see, kes nüüd püüdis kiiresti lisaks oma mälestustele, andmeid koguda lipu saamisloost, kus mõni kaasosaline peab ka täna veel nimetamata jääma.

Kuna ta tundis kõiki kaasosalisi, siis on tema andmed väga ülevaatlikud, kuigi asja konspiratiivsest iseloomust olenendes on aegade jooksul tekkinud mõningaid vasturääkivusi, mille kohta K. Aun arvab, et need peavadki jääma saladusiks,

sest palju koososalisi on surnud ja mõne liili selles ahelsüsteemis hauda kaasa viinud.

Üheks oluliseks kaasaaitajaks oli Tartu Omakaitse adjudant Eero Omri, kes elas oma viimased aastad Kalifornias. Kui möödunud aasta lõpul K. Aun tema poole andmete saamiseks pöördus, oli ta kirjavastusest ühe osa juba kirjutanud kohe ja jätnud teise osa järgmisteks päevadeks.

Järgmise päeva kiri algas sõnadega, „et olin oma maja värvimas, aga siis tuli nagu mingisugune käsk, et pidin oma töö pooleli jätma ja kirjutama hakkama." Ta lõpetas kirja ja andis väärtuslikke andmeid küsijale. Kuid maja värvimist ta ei lõpetanud kunagi, sest suri järgmisel päeval 14. jaanuaril. Kapten K. Talpak on Omri osa kohta märkinud, et seda meest pidanuks soomepoisid eriti austama tema osa eest lipu saamisloos, kuid polnud võimalust isegi mitte teda tänada. Ta oli kohanud kodumaale saabunud soomepoisse Tartu läheduses, kus ta Omakaitse poolt muretses soomepoistele mõned hobuvankrid transpordiks.

Ta oli katsunud rääkida rügemendi sideohvitserile kodumaalt saadetud lipust, kuid see polevat midagi teadnud, öelnud koguni, et selle lipu on rügemendile kinkinud soome lotad.

Lipu valmistamise algatas ja selle tegelik valmistaja oli pr. Vahimägi, kelle poeg vänrik Aksel Vahimägi oli eesti rügemendis. Lipu valmistamine võttis siiski palju aega juba materjalide saamise tõttu ja siis tulid vahele eesti rahvuslaste arreteerimised sakslaste poolt. H. Vahimägi Otepäält pöördus Eero Omri poole küsimusega, mis ta arvab lipu valmistamisest ja selle Soome saatmise võimalustest.

Kuidas H. Vahimägi selle idee peale tuli näib olevat siiski laiema püüdega, kui ainult oma pojale midagi teha. Mõte oli juba algusest peale hoopis midagi muud, see oli sümboolne ja rahvuslik, sümboolselt kõigi eesti emade nimel, koguni eesti rahva nimel kõigile Soomes võitlevatele poegadele. On täiesti võimalik, et see „tulihingeline eesti ema" iseseisvalt ja üksinda sellele mõttele tuli. Võimalik aga ka, et tal oli sellest varem mõttevahetusi või kõnelusi teistega Otepääl või Tartus.

Võibolla oli Otepää sobiv just selletõttu, et seal õnnistati 1884. aastal eesti esimene sini-must-valge.

Enne lõpliku vastuse andmist H. Vahimäele, kandis E. Omri küsimuse ette tol ajal Tartus illegaalselt töötavale demokraatlikule grupile, kes tarvitas „märgusõna" Eesti Rahvuslik Liit. Ta astus ühendusse selle grupi liikmetega lipu ületoimetamiseks Soome ja sai H. Vahimäele anda vastuse, et see on võimalik.

Raskusi tuli lipu valmistamiseks materjalide saamisega, kuna kõik oli lubadel ja raskesti saadaval. E. Omri sai materjalide ostuloa Tartu Kaubandusameti juhatajalt Johannes Koortilt (kes aasta tagasi New Yorgis suri). Muidugi ei teadnud Koort mille jaoks Omri materjali vajab, põhjuseks oli, et abikaasa „käsitöömaterjaliks". Tegelikult märgiti omakaitse vajaduseks.

Nii valmis lipp H. Vahimäe algatusena ja käsitööna, kuid on teada, et talle oli abiks pr. Omri.

Vastuvõetud kavandi kohaselt pidi lipu üks külg kujutama sini-must-valget trikoloori, teine külg aga, olles üleni puhas-valge — tooma sellel suure riigivapi tekstiga „Eesti auks — tuleviku pandiks" ja aastaarvu 1944. Lipukirja esimene osa „Eesti auks" tekkelugu pärineb Eesti Vabadussõja ja Soome Talvesõja päevilt. „Eesti au" oli vaja Talvesõjas tasuda. Oli loomulik, et need sõnad said üheks lipu loosungiks. Teine osa „Tuleviku pandiks" oli tolleaegse olukorra usutunnistuseks, usuti, et kord tuleb aeg, soomepoisid tulevad väljaõpetatutena varustusega kodumaale. Nemad olid siis Eesti tuleviku pandiks.

Lipp pidi kavakohaselt valmima 24. veebruariks 1944 ja sel ajal juba Soomes olema. See viibis ja järgmine tähtaeg oli Võidupüha. Ei ole teada kas lipp oli selleks ajaks valmis, kuna vahele tulid kevadised arreteerimised, kelle hulgas oli ka E. Omri ja teised lipu ümber kogunenud mehed.

Massiline arreteerimine paralüseeris peagu täielikult rahvusliku tegevuse. See viis tähelepanu lipult isiklikule enesesäästmisele.

Juulikuul Madis Üürike saatis K. Aunale Tartusse sõna, et lipp on valmis ja küsis, kas ta saab lipu Soome saata. K. Aun oli nõus, arvestades et see tee peab olema nii kindel, et ühtki sissekukkumise võimalust ei oleks.

Nagu E. Omri kirjeldab, viis lipu Tartust Tallinna E. Omri abikaasa Loore oma tädimehe Reitsiku juurde hoiule, kes oli Kadrioru lossi peaaednik.

Vahepeal oli Karl Aunal „Mihkli" kaudu selgunud võimalus lipu Soome saatmiseks. See pidi toimuma ühe Soome laeva kapteniga. Ta võttis Mihkliga ühenduse kus selgus, et asjaga on väga kiire, laev pidi küll veel sadamas olema kui peagu välja sõitmas. Ta saatis oma täditütre lipule järgi, kes tõi selle Tondile. Ta saatis otsekohe paki edasi Mihklile, korraldusega, et see tuleb ilma ühegi viivituseta Soome saata ja seal üle anda kapten Karl Talpakule või Rudolf Saagele.

Mis vahepeal lipust sai, seda ei teata, alles 1973. a. sai K. Aun kapten Talpakult teada, et lipp oli Soome jõudnud Cellariuse kaitse all tegutseva vastuluure üksuse paadimehega ja kapten Talpaku õe vahendusel.

Soome kapten oli juba ära sõitnud ja Mihkel leidis teise tee, aga võibolla see „Soome kapten" ja too paadimees olid üks ja seesama? Kapten Talpak kirjutab: „29. juuli '44 hilisõhtul ilmusid Tallinnas minu õe Agnese korterisse meie lelletütar Anita ja üks võõras mees, nimega Mihkel . . . Mihkel andis üle lipupaki mine õele Soome toimetamiseks. Pakk ja kaaskiri olid adresseeritud „Jüri" nimele". Nii Mihkel kui ka kapten Talpaku lelletütar teenisid mõlemad Tallinna kriminaalpolitseis.

Juba järmisel päeval sai K. Aun Tallinna Kaubanduskeskuses oleva sidekoha kaudu Mihklilt teate, et pakk on teele läinud. Mõni päev hiljem tuli uus teade, et „kingitus on Soomes õigesse kohta üle antud . . ." Lipuga kaasasoleva kirja Helsingi Eesti Seltsile kirjutajaks oli E. Omri, märkides et lipu saatjaks on „Eesti Rahvuslik Iseseisvuse Liit".

Lipu saatjaks oli ebamäärane, peamiselt Eesti Üliõpilaste Seltsi liikmeist loodud grupp, nn. „Tartu grupp", Selle valmistajaks ja Soome saatjaks oli Eesti Rahvuslik Liit, kuhu kuulusid E. Omri, H. Vahimägi ja palju, palju teisi, kusjuures sellele tugevama aluse andis EÜS-i põrandaalune õigusjärgne eksistents.

Lipp jõudis kapten Talpaku kätte edasiandmiseks rügemendile. Lipu üleandmiseks küsiti luba Soome marssal Mannerheimilt. Loa ootel seisis lipp K. Talpaku kodus. Talpak lasi valmistada eeskirjade kohase lipuvarda, ning selle otsa tavalise Soome rügementide lipuvarda otsakaunistuse — kullatud Soome vapilõvi pärja sees.

Kui rügemendi lõpp lähenes, viis kapten Talpak lipu rügemendi laevale mineku eelõhtul s.o. 17. augustil saadik A. Varma juurde rügemendile üleandmiseks.

Juba 18. augusti keskpäeval oli kapten Talpak saanud informatsiooni rügemendi Hangosse jõudmisest kapten S. Kirotari kaudu. K. Talpak avaldas oma otsese ülema everstiluutnant Ursini juures soovi Hangosse sõiduks, kuid Ursin teatas, et Päämajast on tulnud käsk: Talpakut mitte Hangosse lasta, ta ei tohtivat Helsingist lahkuda. Sellega ei olnud muud võimalust kui lipp minister Varmaga sinna saata.

Kaul Kadakult saadud andmeil selgus, et lipu viis tema koos vänrik Ahrensiga Hangosse, kus ta selle oma käega meeste kätte andis, kes olid juba laeval. Ta korraldas ka esimese lipuvalve.

19. augustil 1944 jõudis lipp koos rügemendiga kodumaa pinnale. See lehvis rügemendi ees, kui see Paldiski sadamapiirkonnast välja marssis. See oli ka aukohal Männikul peetud paraadil, kus noor ohvitseride kursuse lõpetanud vänrik seda hoidis. Kuid lipu vastu hakkas kohe suurt huvi tundma SD, saksa salapolitsei. Lipp tuli peita juba enne kui see venelaste uue okupatsiooni alguses tuli kodumaa mulda matta, kus ta on ehk möödunud aastate jooksul eesti mullaks kõdunenud.

Selle lipu jõudmine eesti vabatahtlike rügemendile JR 200-le jäi hiljaks, sellepärast polnud see ka kõigile meestele tuntud. See lipp oli raskel ajal valmistatud, sellesse pani eesti ema osa südame lootuse. Nüüd on see lipp elustatud sooviga, et koondada ja oma alla kutsuda neid, kes ikka veel oma südames kannavad lipukirja „Eesti auks — tuleviku pandiks!"

VABA EESTLANE

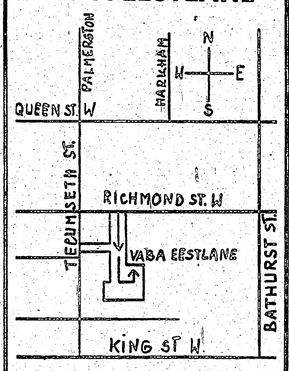

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul ... $3.50
esiküljel ... $4.—
tagaküljel ... $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont. M2M 1Z7
Telefon: 223-0080

LUGEGE

Rein Moora — Evald Uustalu

SOOMEPOISID

384 lk. (sellest 64 lk. fotosid) — Hind $14.00 pluss 85 c saatekulu

Johan Pitka

RAJUSÕLMED

Koheselt pärast Eesti Vabadussõda kirjutatud mälestusraamat „värskete" elamustega Eesti vabaduse eest võitlemisest aastail 1914—1919. Raamat ilmus 1972. a. admiral J. Pitka 100. sünniaastaks.

237 lk. — Hind $8.80 pluss 50 senti saatekulu

KINKIGE

oma võõrrahvusest sõpradele Eesti võitluse tutvustamiseks ingliskeelne

Evald Uustalu

FOR FREEDOM ONLY

Hind $7.00 pluss 50 c saatekulu

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

ANDRES KÜNG

MIS TOIMUB SOOMES

Kirjastus Välis-Eesti & EMP

311 lk. Hind $14.00 br. + saatekulu 50c

Eesti ajakirjaniku teos põhineb laialdasele allikmaterjalile. Ta analüüsib Soome sise- ja välispoliitikat, riigi tänapäevast olukorda ja suunda, Nõukogude Liidu Soome-poliitikat, Soome valitsust presidendist parteieluni ja palju muud, tuues Soome saatusest huvitatud lugejaile palju uusi andmeid.

Müügil Vaba Eestlase talituses

ILMUS

ingliskeelne kokaraamat

„Cooking Estonian Style"

Hilja Treumuth ja Viivi Piirisild

430 retsepti ☆ Hind $8.80 + $1.20 saatekulu, kokku $10.00

Tellimisi võtab vastu „Vaba Eestlase" talitus.
Raamatud saadetakse välja Los Angelesist.

MOODNE KORTER

2 magamistuba ja „den" müügil Egliton—Jane, 75 Emmett Ave. Selle ja teiste kinnisvarade kohta helistada: tel. kontoris 694-3336
kodus 281-5912

FAMILY TRUST CORP.
Victor Libe

Nõukogude ajaleht arvustab Norra kindralit

MOSKVA (HS) — N. Liidu armee ajaleht „Krasnaja Zvezda" (Punane Täht) arvustas mai keskpaiku väga karmilt Norra kaitsejõudude juhataja kindral Sverre Hamre artiklit Norra ajalehes „Norgens Försvar" (Norra Kaitse). N. Liidu ajalehe arvamuse kohaselt püüab kindral Hamre olla sama ameerikalik kui ameerika kindralid ja mõnes suhtes on see tal ka õnnestunud.

Hamre artikkel käsitas Norra tähtsust läänemaailma sõjalise liidu NATO euroopa kaitseorganisatsioonis ja ta oli omas artiklis väljendanud muret N. Liidu sõjalise tugevuse kasvu üle Euroopa põhjaaladel.

„Selliste väidete meeletus on ilmne. Varssavi Liidu liikmesriigid kiitsid Varssavis heaks deklaratsiooni, et oma ühiskondlike jõudude tugevuse ja iseloomu tõttu nad ei või ja ei soovi hakata teostama teatud aladel või rahvusvahelistel liiklusteedel sõjalise ja poliitilise valve pidamist," öeldakse vene ajalehes.

N. Liidu ajaleht tõstab süüdistava sõrme ka Norra valitsuse vastu, keda ta kahtlustab olevat Harme artiklis esitatud mõtete taga.

„Kavatsedes olla ameeriklastele ametivennaks, katsub Harme juhtida oma maa võõrasse ja ohtlikku poliitikasse. Ja milline on Norra kaitseministri positsioon selles olukorras? Võib oletada, et kindralil on keelel see, mis ministril on meeles?" küsib leht.

Ajalehe kriitiline kirjutus on osa sellest kampaaniast, mis areneb N. Liidu ja Norra vahelistes suhetes. Mõlema riigi vahelised suhted on käesoleva aasta algusest võtnud halveneva pöörde.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 12. juunil 1980 — Thursday, June 12, 1980

KIREV MAAILM

HARTFORD — Revolutsioonilise leiutise ühenduspidamise alal on teinud väike Connecticuti firma Broad Com. Inc. Selles ettevõttes leiutatud seadeldis kannab nime „Synapz" ja see võimaldab „traadita telefoni" teel võtta ühendusi piiramatus ulatuses. TV-kavade üleandmine muutub sellega lihtsaks ja odavaks. Kuid aparaadiga võib igaüks ühendust pidada näiteks sõbraga, kes lesib mererannal või sõidab parajasti kusagil autoga. Tehnilise ala eriteadlased ütlevad, et leiutis olevat sama pöördeline kui Marconi traadia telegraafi leiutamine möödunud sajandi lõpul. Praegused telefonikompaniid oma tohutute seadeldistega muutuvat sellega täiesti ülearuseks. Kompanii insenerid ennustavad, et 10 aasta pärast on uus leiutis Ameerikas ainuvalitsejaks, surudes välja kõik senised kommunikeerimisvahendid, pealegi et uudsel aparaadil ei teki kunagi ülekoormatusi.

NEW YORK — Sõrkimine ehk siinse maa keeles jogging on väga moodi läinud omaette tervisspordina. Chattanooga arst Greg Heath kirjutab, et sõrkimist võib harrastada ainult seal, kus õhk on tõesti puhas. Suurlinnades ei maksa hakata sõrkimisega oma kopsusid rikkuma. Kuid ta tõendab edasi, et neli aastat pidevat sõrkimist teeb teid näost ühe aasta võrra vanemaks. Kes seda ei usu, katsugu lähemalt silmitseda sõrkijate põsemuskleid, kuidas need rappuvad, tekitades ajapikku näonahale inetuid kotte.

HOUSTON — Vale abielurahva vahel ei ole abielulahutuse põhjuseks, otsustas ringkonnakohus Arizonas. Keegi mees esitas kohtule tõendeid, et tema naine on talle valetanud, lubades minna turupoodi, kuid käis hoopis võõra mehe juures abielu rikkumas. Kohus leidis, et kui „paljas vale" oleks lahutamise põhjuseks, siis tuleks Ameerikas 99% abielusid lahutada. Lahutamise küsimus võiks tulla kõne alla alles siis, kui mees süüdistaks naist abielurikkumises, mida ta seekord ei teinud.

NEW YORK — Taskuvargad on hakanud eriti agaralt tegutsema bussides. Tavaliselt kasutatakse söödaks sekslikult riietatud noort tüdrukut, kes teeskleb kukkumist või minestamist. Tüdrukule appiruttajatelt tõmbavad taskuvargad siis vaikselt ära rahakotte. Politsei statistika järele on kõige rohkem taskuvargaid 34. tän. bussis (M 16), mis muide möödub ka Eesti Majast. Teisel kohal on 8. ave buss (M 10). Järgnevad mitmed Bronxi ja Brooklyni bussid.

NEW YORK — Suured turupoed kasutavad nüüd ostukärusid, millede maht on 30% suurem, kui viis aastat tagasi. Kaubanduspsühholoogid leidsid nimelt, et rõhuv osa ostjaid armastavad laduda nii palju kaupa kärusse, kui sinna mahub — hoolimata sellest, kas tal kõike tarvis on või mitte. Seega suuremad kärud suurendasid läbimüüki.

HELSINGI — Äsja avaldatud autode kasutamise arvestusel selgub, et soome töölistest 55% sõidavad oma autodega tööle, tööjuhatajaist omavad autosid 83%.

HELSINGI — Sel aastakümnel peaks tubakatoodete kogukasutus vähenema igal aastal keskmiselt kolm protsenti. Päeviti suitsetavate naiste osas see väheneks 17%-lt 15%-le ja meeste osas 34%-lt 28%-le 1985. aastaks. Suitsetamise vähendamise programmis on suitsetamise piiramine töökohtadel ja tööoludes.

HELSINGI — Soomes on märgatavalt tõusnud kinos käimine, tervelt 3,4% tõusis külastajate arv 1979. aastal. Iga elaniku kohta oli kino külastusi 2,12, jäädes siiski tahapoole Prantsusmaast, Ühendriidest ja N. Liidust, kusjuures viimases on 16 kinoskäimist elaniku kohta aastas. Soomes näidati aasta jooksul 227 filmi, neist oli kodumaised 9.

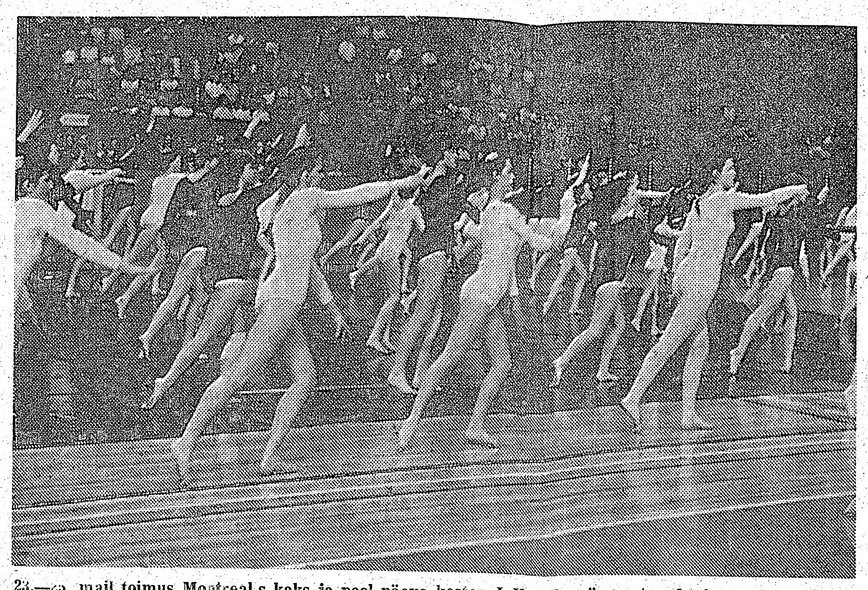

23.—25. mail toimus Montrealis kaks ja pool päeva kestev I Kanada gümnastraada ja X meistrivõistlused moodsas rütmilises võimlemises. Pildil hetk gümnastraadalt. Foto: Meeme Sultson

Seedrioru juubeli lävel

Korrastustöö ja proovid 150-ne näitleja ja talgulise kaastegevusel

SUVIHARI 1980, mis teoks saab laupäeval, 28. juunil Seedrioru 25. aasta tegevuse tähistamise tähe all on piltlikult öeldud „otse ukse ees", Pakiline mitmepalgeline ettevalmistus selleks juubeliks kulmineerus 30. mai/1. juuni nädalalõpul, mis Seedrioru kevadvärvides aasadele oli kokku toonud üle 150 naise ja mehe, vana kui noore. Igaaastaste suurtalgute tööga olid nobedasti tegevuses 100, neist rõõmustavalt isealgatuse korras end organiseerinud 33 noort.

Kui eelnimetatud sajale lisada vabaõhuteatri lava täitvad „nipernaadilased", siis jõuamegi 150-ni, kes kahel päeval peamaja saalis ühislõuna lauda täitsid.

Teater algas proovidega vabaõhulaval juba eelmisel, 24./25. mai nädalalõpul. Avar vabaõhulava nõuab „sisseelamist" nii liikumises kui ka oma häälematerjali kasutamises. Seepärast on terveni viis nädalalõppu otse vabaõhulaval peetavad proovid ülima tähtsusega.

Neile järgnevaks peaprooviks — reede 27. juuni õhtul — peab iga osaline end täiesti „kodus tundma".

„Nipernaadi teelahkmel" on gailitlikes sõnades mänglev ja mandrilikes lauludes helisev laulumäng, mis esitamisele tuleb kolmes episoodis täiesti erinevas miljöös pakutavas lavapildis: „Maarla kuld", „Terikeste pidu" ja „Seeba kuninganna", Lavastajal Lydia Vohul on õnnestunud mängu kandvasse ansamblisse kokku tuua osalisi teiste teatrite perest. Jaaniku- ja peotseenidesse lauljate, tantsijate jt. vabaõhulavastuses üpris oluliste tegelaste kaasatõmbamine Seedrioru „oma pere" linnadest, eestkätt Hamiltonist, on kujunenud paljutõotavaks tuleviku ennustajaks Seedriorul. Rõhuva osa sellest kaadrist annavad Hamiltoni Eesti Seltsi Segakoor, Hamiltoni „Hellelajad" ja Hamiltoni E.R.R. „Kandali".

Kes on kes „Nipernaadi teelahkmel" laulumängus?

Vastuse leiame lavaraamatust järgmistes nimepaarides.

Toomas Nipernaadi — Heinz Riivald; Anne-Mari Jairus — Erika Veskimets-Solom; Taavet Joona, Maarla parvemees — Harri Lillioja; Jaak Lõoke, Hansuoja peremees — August Tomband; Kati, tema uus karjavirtin — Elna Libe; Jairus, Anne-Mari mees — Heino Vellner; külaneiu — Linda Halling; pillimees — Olaf Kopvillem; pastor — Heino Halling; Ello, tema noorik — Virve Tali; Kadri Parvi, Terikeste mõisaemand — Leida Järvi; Meos Martin — Erik Kastein; Tõnis Tikuta — Heino Vellner; Väike Andres — Erik Halling; Madis Jarski, velsker ja korrapidajate ülem — Jaan Kivisild; Ants, laulumees — Olaf Kopvillem; Maret Vaa — Oudi Kalm-Lillioja; Jaanus Roog — Jaan Lents; Inriid Nipernaadi — Endla Komi; kolm kalurit — Edgar Kink, Erik Kastein ja Heino Vellner.

„Nipernaadi teelahkmel" vabaõhulavale seadja ja lavastaja, suurima vaeva ja vastutuse kandja ka proovidel, on Lydia Vohu-Viksten.

Tema paremaks käeks muusikajuhina on Olaf Kopvillem, kes koos Lembit Nilenderiga annab ka saatemuusika. Lavakujundaja — Elmar Silm. Kostümeerija — Aino Tera. Valgustust korraldab Carl Aarlaht, heli — Artur Vaart. Koreograafina (Seeba kuninganna tantsu seadmisel) on abiks Reet Altosaar.

Lõpuks pälvib äramärkimist fakt, et ka Seedrioru vabaõhuteater tähistab oma tegevuse juubelit, 1960—1980. „Maa vabaduse eest" Rudolf Lipu lavastuses (1960. a.) oli selle kõige algus.

H.P.

Bernard Kangro romaan „Kuus päeva"

Mitmesugustel põhjustel hilinenud teos, Bernard Kangro uus romaan „Kuus päeva" on nüüd trükist ilmunud ja Eesti Kirjanike Kooperatiivi tellijaliikmeile välja saadetud. Kellel pole seda EKK liikmena ette varutud, on soovitav tellimisega rutata, sest õnnetukombel on köitekojas osa poognaid vigastada saanud ja trükiarv, mis viimastel aastatel kohandatud tegelikule levikule ja kus eksemplare tagavaraks ei trükita, on sel korral seega veelgi väiksem. (Tellida saab aadressil: EKK, Box 30001, Lund, Sweden.

Kangro uus teos erineb suurel määral ta endistest. See on ajalooline romaan 13. sajandi algusest, valminud pikemaaegse uurimistöö viljana. Selles vaadeldakse Lundi peapiiskop Andreas Sunepoja kirjut ning tegevusrohket elu järelvaates ta enese pilgu läbi. Peale kõige muu puudutab see Eesti saatust muistse vabadusvõitluse ajal. Nimelt oli Andreas, tol ajal Taani kuningriiki kuuluva Lundi peapiiskop ja kogu Põhjala priimas eestlaste ristiusku pööramise idee elustajaks ja ka selle tegelikuks läbiviijaks, koguni Põhja-Eesti asevalitsejaks muistses Rävalas aastatel 1219—1221. Tema see oli, kes koos kuningas Valdemar II suure armaadaga purjetas 1219. aasta suvel tolleaegse eestlaste kantsi Litna või Linna alla ja võttis tegelikult osa sõjast, paganate ristimisest ja uue linna ülesehitamisest, linna, mis sai hiljem nimeks Taanilinn ehk meie praeguses keeles Tallinn.

Seda kõike ja oma kirjut elukäiku valgustab Andreas oma üksikul järvesaarel peetud päevaraamatus ja pihtimustes, olles ise igaveses eksiilis ja maailmale kadunud. (Ta omaaegne palvekelder Ivösjö saarel on praegu veel alles ja vaatajaile avatud.) Kangro romaan annab asjaliku ning huvitava pildi mitte ainult Andrease saatusest ja ta erandlikust kujust, vaid kogu keskaja mentaliteedist ja ideede liikumisest ja elust, enne kõike aga inimese igivanast võitlusest iseenese ja oma Jumalaga. Romani tegevuskohaks on tunane kiriklik keskus Lund, Andrease kodu Taani saarel Själlandil, vana ülikooli-Pariis ja meie muistne Rävala.

Uus füsikaalse keemia doktor

Massachusetts Institute of Technologys (MIT) kaitses doktori väitekirja ja saavutas doktorikraadi Ph.D. füsikaalse keemia alal Matti Maricq.

Värske doktor sündis 1953. a. Belgias dr. Hildegard Randi ja keemik John Maricqu pojana. Pärast keskhariduse saamist jatkanud õpinguid Yale ülikoolis, saavutas ta seal 1975. a. BS kraadi. Sellele järgnesid õpingud ja teaduslik uurimistöö ning doktori väitekirja kaitsmine MIT-s 1979. a. füsikaalses keemias, tuuma magneetilise resonantsi alal. Kaitsnud väitekirja, siirdus värske doktor Coloradosse, töötades Post Doctoral Fellow'na Colorado ülikooli keemia osakonnas Boulderis. 1980. a. märtsis siirdus ta Inglismaale, Oxfordi ülikooli, National Science Foundationi NATO fellow'na, et seal jatkata teaduslikku uurimistööd füsikaalse keemia alal.

Matti Maricq abikaasa, kes samuti lõpetanud MIT, jatkab õpinguid Oxfordis. Pärinedes belglasest isast ja eesti emast, valdab Matti ka eesti keelt, samuti nagu selle on ära õppinud keskusteluks ta isa. Matti valdab ka prantsuse keelt.

Kaptenmajor Albert Lukas suri

Kaptenmajor Albert Lukas suri 25. aprillil Stokholmis. Ta oli sünd. 22. veebr. 1899. A. Lukas võttis vabatahtlikult osa Eesti Vabadussõjast ja lõpetas 1921. a. mereväe sõjakooli ning omandas hijem erihariduse Inglismaal elektrotehnika ja merekahurväe alal. 1935—40 oli mereväestaabi kahurväeosakonna juhataja. Olnud mereväe ohvitseride kogu juhatusliige ja esimees. 1944. a. põgenes Rootsi ja töötas pensioniseerimiseni assistendina Stokholmi Tehnikaülikooli elektrimasinaõpetuse instituudis.

Begin lõpetab asunduste rajamise läänekaldal

NEW YORK — Iisraeli peaminister Menachem Begin mainis ajakirjanikele antud jutuajamisel, et Iisrael lõpetab uute asunduste rajamise Jordani jõe läänekaldale kui praegu rajamisel olevad kümme asundust on kompleteeritud Ta kinnitas, et tulevikus laiendatakse olemasolevaid asundusi kuid uusi enam juurde ei ehitata. Iisraelil on 75 asundust okupeeritud Jordani läänekaldal. Begin pidas vajalikuks juurde lisada, et juudid ei ole võõrad praegusel okupeeritud aladel, kuna need alad on põhiliselt iisraeli alad ning olid tuntud Juuda ja Samaaria maade nimede all.

● Mis on teie maja väärtus?
● Helistage meile! Me anname teile tänase turuhinna.
● Meie müüme MLS kaudu või eksklusiivselt.

HEINO PÄRNSALU
REAL ESTATE BROKER
469-5118

LINDEN REAL ESTATE LTD.
1014 Queen St. E. (sissekäik 8 Boston Ave.) Toronto, Ont. M2M 2T9
21 A. KOGEMUSI KINNISVARADE VAHENDAMISEL

40.000 punasõdurit Kabuli kaitsel

Venelased kardavad 20.000 partisani rünnakut

ISLAMBAD — N. Liidu okupatsioonivägede ülemjuhatus on koondanud Afganistani pealinna Kabuli ümbrusesse tugevad punaarmee üksused, kelledele toetuseks kohale on toodud suur arv soomusmasinaid. Vägede koondamine on tingitud Afganistani partisanide suurte jõudude toomisest Kabuli ümbruses asuvatesse mägedesse, kust planeeritakse rünnakut pealinnale selle okupantidelt üle võtmiseks.

Kabuli diplomaatilistest ringkondadest saadud andmetel ei ole Kabuli ümberpiiramine raudse punaarmee rõngaga tingitud mitte ainult partisanide pealetungi hirmust **vaid venelased kardavad pealinnas ka sisemist ülestõusu, kuna venevastane meeleolu on tõusnud Kabulis haripunktile.**

Saadud andmetel on venelased koondanud Kabuli ümbrusesse 40.000 sõdurit ja tugevad soomusmasinate üksused, mis patrulleerivad öötundidel ka pealinna tänavatel. Arvatakse, et partisanid on toonud Kabuli ümbruses asuvatesse mägedesse umbes 20.000 meest, **kellede hulgas on suurel arvul ka Afganistani armeest partisanide poole üle läinud hästirelvastatud ja sõjalise väljaõppe saanud sõdurid.**

Langevarjurid partisanide vastu

Venelaste kaotused Afganistanis suurenevad

Islambad, Pakistan — Pakistani saabunud andmetel on venelastel olnud viimaste päevade jooksul erakordselt ägedaid lahinguid Ida-Afganistani mägestiku suguharude partisanidega. Punaarmee on selles piirkonnas alla heitnud suuremal hulgal langevarjurite üksusi, et murda partisanide ägedat vastupanu.

Neid lahinguid käsitleb oma veergudel isegi „Pravda", mainides, et kevade tulekul on Pakistanist saabunud suuremal arvul karavane Afganistani, kes on toonud partisanidele relvi ja laskemoona ja täiendanud nende ridu uute võitlejatega.

„Pravda" ei peatu siiski lahingute üksikasjalisel kirjeldamisel ning kaotuste juures vaid käsitab võitlusi üldsõnaliselt.

Indiasse, New Delhisse, saabunud informatsiooni kohaselt on Kabuli haiglatesse toodud suuremal arvul haavatud vene sõdureid, kelledest umbes 200 on viimaste nädalate kestel surnud.

N. Liidu ülemjuhatus saatis ühe langevarjurite üksuse Pechi jõe orgu juba mai keskel kuid see üksus sai suurte kaotuste osaliseks ja vajas täiendust.

Saadud andmete kohaselt on partisanid purustanud ka ühe gaasijuhtmestiku, mis suundub Afganistanist N. Liitu.

Schmidt otsib kompromissi

Venelased ei nõustu oma rakettide arvu piiramisega

BONN — Lääne-Saksamaa kantsler Helmut Schmidt tegi teatavaks, et N. Liidu valitsus on tagasi lükanud ta kompromissettepaneku keskmise lennukaugusega rakettide piiramiseks Euroopas. Kantsler esines valimiskõnega Ruhri tööstustsentrumis Essenis, kus ta eriti alla kriipsutas, et N. Liidul on tuumarelvastuse alal Euroopas suur ülekaal kuni 1983. aastani, mil NATO rakendab Euroopa mandril uued keskmise lennukaugusega raketid.

Helmut Schmidt külastab 30. juunil Moskvat, kus tõenäoliselt muude küsimuste hulgas arutusele tulevad ka relvastamise probleemid. Kantsler kinnitas eriti, et nii N. Liidul kui ka Lääne-Saksamaal

on põhjust esile tõsta detente perioodi kasulikkust mõlemale riigile

ning seda poliitikat tuleks jatkata vaatamata praegusele rahvusvahelisele pinevusele.

Peatudes praeguse rahvusvahelise olukorra juures märkis Schmidt, et Lääne-Saksamaa ja Prantsusmaa on tegutsenud energiliselt pärast Afganistani ja Iraani kriisi puhkemist, et takistada suurjõudude vaheliste lahkhelide ülekandumist Lääne-Euroopasse.

Kõneleja mainis, et detente poliitikale annavad oma tugeva toetuse ka Ida-Saksamaa, Poola, Tshehhoslovakkia ja teised Ida-Euroopa kommunistlikud riigid.

Kantsleri kompromissettepanek, mille Moskva tagasi lükkas, taotles uute keskmise lennukaugusega rakettide üles seadmise pidurdamist raudeesriide taga Venemaa idaosas ja Lääne-Euroopas. Schmidti ettepanek oli teatud määral üllatuseks teistele NATO riikidele, kuna see on vastuolus läänеriikide ühise otsusega, mille kohaselt Lääne-Euroopas monteeritakse 1983. aastaks üles 574 Pershing-2 tüüpi keskmise lennukaugusega raketti ja tiibraketti.

Nalja

Koolis küsib õpetaja:

„Juku, kas sa tead, mitu käsku on?"

„Kümme."

„Ja sa tead ka, mis juhtub, kui sa peaksid ühegi käsu rikkuma?"

„Jah, siis jääb neid veel üheksa tükki järele."